

Lesník 12

ČASOPIS ZAMESTNANCOV S. p. LESY SR BANSKÁ BYSTRICA, december 2005

**Téma mesiaca:
Les a múzy**

- 2** **Obsah**
- 3** **Spýtali sme sa...**
Editorial
Téma mesiaca: LES A MÚZY
- 4** **Korene**
Príroda štetcom umelca
- 5** **Igor Gavula**
Martin Kiss
- 6** **Les ako inšpirácia ľudového umenia**
Aj v prírode sa rodí hudba
- 7** **Les a hudba**
- 8** **Odsúdení na spoluprácu**
Certifikáty FSC pre OZ Považská Bystrica a OZ Trenčín
- 9** **Kalamita po roku**
Prezident v kalamitisku
- 10** **K. Vinš: „Je to prelomový krok“**
Experti z Transformu predstavili nový software
Jedinečná linka na Kriváni
Skanzen opäť bohatší
- 11** **Nová manipulačná linka Baljer Zembrod na ES Bardejov v prevádzke**
Zelená trom generáciám v zelenom
Časopis Lesník pre vás štartuje novú čitateľskú Súťaž o lesnícku najroдинu
Českí senátori
- 12** **Skúšky OLH v roku 2005 - náročná úloha pre mnohých zamestnancov našej organizácie**
Polnočom po piatykrát
Celoslovenský seminár o ochrane lesa
- 13** **Prvá, druhá, tretia...**
- 14** **Návšteva Rigmor Solem**
Perfektný, profesionálny, špeciálny
- 15** **Stromem České republiky roku 2005 je Pernštejnský tis**
Návšteva z Poľských štátnych lesov
Biomasa - Čierny Balog
- 16** **Majstrom Európy sa stal Jozef Kapras**
Majstrovstvá Európy vo vábení jeleňov, Maďarsko 2005
- 17** **Poľovníctvo na OZ Prievidza**
Výstava Poľovníctvo a Lesníctvo
- 18** **Ľudia a lesy: Dobré svetlo**
„Plicka“ z Čierneho Balogu
- 20** **S biomasou na večné časy a nikdy inak**
Všetko sa dá, len treba chcieť
- 22** **Lesné hospodárstvo vo Veľkej Británii**
Newsletter III
PAWS - pedagogické aktivity v lese, koncept seminárov pre lesníkov
- 23** **Škola v lese**
- 24** **Symfónia pre päť lán**
„Bol to správny krok!“
- 25** **Lesníci a ochranári na spoločnej exkurzii v Bavorsku**
- 26** **Audítorka pochopila, ochranári nie...**
Tentokrát z OZ Prešov
- 28** **Mapy, ktoré zaujmú**
Aukcia sortimentov dreva na OZ Košice
- 29** **Komunikácia sa zlepšila, Lesník boduje**
Čo si myslia riaditelia
Prečo mám rada les
- 30** **Nový zákon o lesoch**
Malý ekonomický slovníček
- 31** **Kalendár lesníka - december**
Lykožrút nečaká a výnimky nepozná
- 32** **Uveríte?**
Križovka
- 33** **Vianočný receptár**
Filatelistické okienko
- 34** **Pre deti**
- 35** **Životné jubileá**

Spýtali sme sa: Čo sa Vám v roku 2005 podarilo?

Ing. KATARÍNA BAKOŠOVÁ, referent ochrany lesa a pestovateľ na OZ

Zákon o ochrane prírody a krajiny č. 543 nadobudol účinnosť od 1. januára 2003, ale zavedenie § 12 písmena g do bežnej praxe u nášho odštepného závodu bolo iba začiatkom roku 2005. Uvedený paragraf zákona 543 pojednáva o vyzhľadani súhlasu orgánu ochrany prírody pri zasahovaní do biotopu európskeho významu. OZ Slovenská Lupča obhospodaruje LPF na výmere 37 726 ha. Značnú časť výmery odštepného závodu zaberajú chránené územia – 30 194 ha lesov je súčasťou Národného parku Nízke Tatry a Veľká Fatra – čo činí 79 % z celkovej výmery LPF, ostatné chránené územia tvoria 6 % z celkovej výmery LPF. Z uvedenej skutočnosti vyplýva, že skoro každý úmyselný zásah je obmedzovaný.

Myslím si, že správnym prístupom k nastolenej problematike zo strany ochrany prírody a zamestnancov štátnych lesov pri jednaniach a nekonečných terénnych pochôdkach sme v konečnom dôsledku dospeli k rozumným kompromisom. Spoloční správcovia obhospodarovaného územia musia rešpektovať zákony, spolupracovať a hlavne vychádzať si v ústrety. A to si myslím sa nám v uplynulom roku podarilo a pevne verím, že to tak bude aj v budúcnosti.

MIROSLAV ENGLER, riaditeľ OZ

Osobný pracovný úspech vedúceho úzko súvisí s úspechmi celého pracovného kolektívu, závodu. Výrazným úspechom je zvládnutie spracovania kalamitnej drevenej hmoty po vetrovej smršti z 19. 11. 2004, ktorá bude spracovaná všetka do konca roku v množstve 208 tisíc m³ a celkom v množstve 232 tis. m³. Je to vďaka dobrej organizácii a skúsenostiam zo spracovania kalamity v r. 1996 /900 tis. m³/ u robotníkov a THZ. Samozrejme prispelo k tomu aj využitie harvestorovej technológie vo výške 23 tis. m³.

Spoločným úspechom bude priaznivý kladný hospodársky výsledok v zmysle požiadaviek plánu na r. 2005.

Pre zvládnutie úloh v budúcom období s nižším počtom THZ je nevyhnutné vybaviť ich technikou k IS, ale aj ostatnými technickými pomôckami, zabezpečiť zvýšenie vzdelanosti, aby navýšenie povinností bolo ľahšie zvládnuteľné. Samozrejme to si vyžaduje aj seriózne hmotné ocenenie.

Ing. RASTISLAV VALUŠKA, vedúci LS

Podarilo sa mi po významných zmenách, ktoré na správe v tomto roku nastali, usmerniť a zladit' práce tak, že sa to neodzrkadlilo na kvalite či kvantite vykonávaných prác. Som presvedčený, že mladí pracovníci na nových pozíciách využijú svoju príležitosť a po nadobudnutí skúsenosti prispesú k zvyšovaniu úrovne LS. Ďalej sa podarilo úrychliť a hlavne skvalitniť výstupy z vyznačovania ťažby. A v neposlednom rade sa pri enormnom náraste záujmu občanov o palivové drevo sa podarilo vniesť poriadok do predaja, potlačiť množstvo krádeží na minimum a vylepšiť ekonomickú situáciu správy.

Ing. BEATA JURÍČKOVÁ, riaditeľka OZ

V roku 2005 sa nám podarilo zrealizovať všetky ciele. Zavíšili sme určité procesy v rámci OZ. Myslím tým zlučovanie lesníckych obvodov a lesných správ, vznikla nová organizačná štruktúra aj na OZ. Niektorí pracovníci prešli do sféry dodávateľov prác. Podarilo sa nám prenajať a následne aj odpredať niekoľko mechanizačných prostriedkov. Rozbehol sa odpredaj bytov. Odovzdali sme vyše 400 ha LPF súkromným vlastníkom. Podarilo sa nám spracovať vetrovú kalamitu tak na území nášho závodu, ako aj na Beňuši. Investovali sme do budovania a opráv cestnej siete. Zrekonštruovali sme jednu chatu.

Zorganizovali sme 5 aukcií dreva. OZ Rimavská Sobota už druhý rok po sebe patrí medzi závody s plusovým hospodárskym výsledkom. Zorganizovali sme niekoľko akcií pre verejnosť (náučný chodník pre deti, stretnutie s odberateľmi a starostami obcí).

Ing. IGOR VISZLAI, riaditeľ OZ

Tesne pred koncom roka môžem skonštatovať, že celému kolektívu pracovníkov OZ Revúca sa podarilo počas roku 2005 preplávať búrlivými vodami zmien bez straty kvetinky a požiadavky na nás kladené sme zvládli, čím sme opäť pozdvihli renomé odštepného závodu. Bolo to možno o to jednoduchšie, že s SDV a DHS-kou sme sa vysporiadali už v predchádzajúcich rokoch. Za seba môžem povedať, že sa podarilo dotiahnuť do konca pilotné projekty „lesnej pedagogiky“ a „lesných informačných kancelárií“, v ktorých

som zohrával rolu ťahúňa. Ak všetci pochopia, že práca s verejnosťou je v náš prospech a projekty sa implementujú aj na ostatné závody, budem mať z toho veľmi dobrý pocit.

Editorial

Milý malý Ježiško, začínaš ten list, dvadsiateho štvrtého priď, ak môžeš prísť..

Tak nejako zneli slová pesničky, ktorá mi chodila po rozume, keď som písal tieto riadky. Blíži sa čas vianočný, Silvester a Nový rok. Je to čas bilancovania, predsavzati a plánov. Aj redakčná rada Lesníka bilancuje a obzerá sa do minulosti, aby zhodnotila uplynulý rok. Myslím si, že je čím sa pochváliť (Banskobystričania vravievajú „machrovať“). Podnikový časopis Lesník sa na začiatku roku zmenil vzhľadom, a čo je ešte dôležitejšie, zmenil sa aj obsahom. Moderná a elegantná grafika (vdaka, pani Gálová, vdaka Rudo a Miloš!) je síce to, čo poteší oko čitateľa, ale mňa osobne najviac teší skutočnosť, že dopisovatelia sa činia jedna radosť! Lesník je plný správ o dianí na odštepných závodoch, o lesníkoch v prevádzke, o ich každodenných radoostiach i starostiach. A to je práve zmysel nášho podnikového časopisu: je to časopis o ľuďoch a pre ľudí. Preto pred šiestimi rokmi vznikol - aby sme sa v ňom videli ako v zrkadle. Aby sme sa mohli pochváliť tým, čo sa nám podarilo, aby sme nastoľovali problémy a hľadali riešenia, aby sme sa mohli podeliť so skúsenosťami, aby sme zablahoželali jubilantom i rozlúčili sa s kolegami, ktorí opustili naše rady. Som hrdý na to, že sa nám to darí (je to môj subjektívny pocit, ale zdá sa, že nie som sám, kto to takto vníma). Neklamným znakom je dopyt po našom časopise a pozitívny ohlas medzi lesníkmi i „nelesníkmi“. Ale verte, že to nie je ľahké. Uzavierka každého čísla je spojená s úvahami, ktorý príspevok zaradiť a ktorý nie. Niekedy je to naozaj problém. Je mi úprimne ľúto, že sa nám vždy nedarí „vpratať“ na 36 strán všetky príspevky. Touto cestou sa ospravedlňujem dopisovateľom, ktorých príspevky skončili „v zásuvke“. Dúfam, že som tým nikoho neznechutil. Vysoko si cením záujem dopisovateľov prispievať do Lesníka a verím, že nepominie. Pripravujem manuál dopisovateľa podnikového časopisu, akýsi „rýchlokurz“ žurnalistiky. Stúpajúca úroveň časopisu si to vyžaduje. Rastieme spolu s úlohami, ktoré sú kladené pred nás. Už teraz sa teším na ďalší ročník súťaže o podnikové médium roku. Verím, že Lesník v turdej konkurencii zaboduje. Máme na to.

Ešte aby som nezabudol: šťastné a veselé!

Peter Gogola

Lesník, časopis zamestnancov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky Banská Bystrica

Redakčná rada: Ing. Jozef Híkl, Ing. Ján Mičovský, CSc., Ing. Ján Kovalčík, CSc., Ing. Jana Gerová, Bc. Ružena Vaňousová, Bc. František Suchanovský, Ing. Berta Ondrišová, Ing. Jozef Marko, RNDr. Ivan Rusko

Predsedníčka redakčnej rady: Ing. Ivana Špiláková

Výkonný redaktor: Mgr. Peter Gogola, www.lesy.sk; e-mail: gogola@lesy.sk

Rada stálych prispievateľov: Jiří Junek, Ing. Radoslav Lorko, Ing. Igor Vizslai, Ing. Boris Pekarovič, Dáša Pavlovičová, Ing. Jaroslav Kobza, Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo, Ing. Ľuboš Tuľák, Ing. Marcel Fiala, Ing. Ladislav Dochán, Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla, Ing. Ľuboš Uhrín, Ing. Marek Tabernaus, Ing. Peter Patay, Ing. Štefan Beňa, Ing. Ján Vavrek, Dušan Dávid, Ing. Jozef Staško, Rudolf Halák

Náklad: 1100 výtlačkov

Foto 1. strana obálky: Ing. Boris Pekarovič

Adresa redakcie: Námestie SNP č. 8, 975 66 Banská Bystrica,
Tel.: 048/434 42 78, Fax: 048/434 41 91

Grafická úprava a tlač: Ústav pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva
vo Zvolene, Sokolská 19, 960 50 Zvolen

Výber témy mesiaca na prvý pohľad evokuje predvianočnú pohodu (tým čitateľom, ktorí v duchu zúfaleho zvolania „Krisťežežiši, už zase si sa nám narodil?!“ podliehajú hypermarketiálnemu stresu, sa za túto slovnú väzbu ospravedlňujem), no ide o viac. Umenie, ako súčasť kultúry je potravou pre dušu. A tú máme všetci - kresťania aj ateisti, Slováci aj Cigáni, lesníci i drevári. Akurát, jej podvýživenie sa neprejaví tak rýchlo, ako v prípade žalúdka. Dôsledky však môžu byť rovnako zhubné.

Umenie v lesníctve môžeme identifikovať pomerne ľahko. Šovánkove obrazy poznajú aj nepolovníci. I majster Benka si poslužil drevorubačskými motívami. Netreba však spomínať len mená najzvučnejšie. Lesník Alcnauer zo Smolníka svoje výberkové lesy nielen miluje, ale ich dokáže na plátne pôsobivo zvečniť. Filigránske rezbárske šperky z parohoviny horára Kuttnera zo samoty Kamenistej doliny sú skvostné. Na jeden dych sa čítajú Hiklove poľovnícke miniatúry i príbehy horára Severa, alias kolegu Mráza. Hmla pod Veprom z umeleckej Pekarovičovej fotografie (píšeme o ňom na inom mieste) už dávno presiahla priestor vyhradený amatérom. Bystrianskeho drevené postavy verne vyjadrujú krásu, odvahu i smútok ľudí hôr. Nepochybne - v tomto odseku som ublížil kolegom, ktorých som nemenoval, pretože sú rovnako dobrí, ba možno aj viac. Všetci bez výnimky však vedia svoje videnie prírody pretaviť do malej, no jedinečnej umeleckej stopy večnosti...

Ťažšie ako umenie sa nám bude poodhaľovať pojem lesnícka kultúra. Čo

Korene

Ján MIČOVSKÝ

to vlastne je? A máme ju vôbec? Je ňou naša uniforma? Zhmotňujú ju priečelia lesníckych budov a ich okolie? Je ňou naše logo a hlavičkový papier? Sú to informačné tabule na náučných chodníkoch? Sú ňou lesnícke plesy? Nepochybne to všetko do pojmu lesníckej kultúry patrí. Sú to však len tenké nátery, ktoré sa dajú ľahko dosiahnuť administratívnym opatrením. Sú pôsobivé, potrebné, no nie sú podstatou lesníckej kultúry. Tú treba hľadať inde.

Lesnícka kultúra je predovšetkým naša ľudská i profesionálna schopnosť kultúrneho správania sa. Medzi sebou i navonok. Vedieť slušne, odborne a otvorene zareagovať na všetky situácie, ktoré prináša lesnícky život, či už ide o kolegu na správe, alebo o návštevníka v „našej“ doline. Prejavom lesníckej kultúry je iste aj odvaha Karola Vinša sadnúť si za okrúhly stôl

s každým, kto má záujem kultivovane hľadať chýbajúce odpovede na dianie okolo nás. I za cenu rizika, že si vypočuje nepríjemné pravdy. Prejavom lesníckej kultúry je aj schopnosť Igora Vizlaia podpisovať sa pod svoj názor tam, kde by nejeđen cívol. I za cenu rizika, že mu to raz ktosi „pripomenie“. Prejavom lesníckej kultúry je aj schopnosť Karola Langa riešiť mnohé úlohy lesníckeho dňa zásadne len cez prizmu odbornosti a poctivosti. I za cenu rizika, že jeho prácu možno „prevalcuje“ ktosi hlasnejší. Práve takíto ľudia sú dôležitými priekopníkmi lesníckej kultúry. Jej podstatou je schopnosť lesníckych kruhov dávať do popredia ľudí, ktorí sú profesionálni i ľudskými autoritami. Na tomto poli bude vždy čo zlepšovať, pretože nejedna nominácia ešte nezodpovedá takémuto cieľu. Dôležitý je však nielen cieľ, ale aj cesta. A tá naša má napriek viacerým neprehľadným zákrutám a nie vždy upravenému povrchu správny smer!

Kde sa však takto chápanej lesníckej kultúre priučiť? Dobrými miestami sú iste pracovné stretnutia, porady i školenia, ktorých je v poslednom čase neúrekom. Napriek tomu začínať s lesníckou kultúrou až tu je beznádejne neskoro. Tá má totiž korene v časoch dávno predchádzajúcim nášmu rozhodnutiu stať sa lesníkmi. Jej bytostným zdrojom sú životné postoje tých najdôležitejších ľudí, ktorých osud prideluje každému z nás: našich rodičov, pár skutočných priateľov a možno niektorých učiteľov.

A propos, prečítali ste svojim deťom včera večer rozprávku? ●

Príroda štetcom umelca

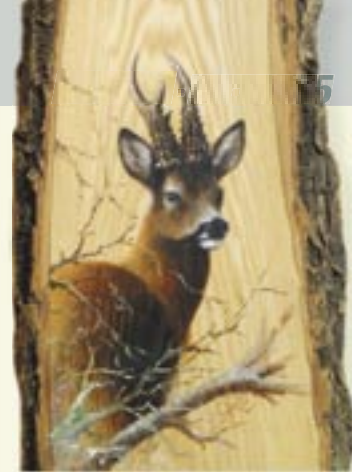
Jozef STAŠKO

Do mnohých rodín sobranského regiónu, jeho blízkeho i vzdialeného okolia, prenáša pomocou svojho štetca Ing. Juraj Tkáčik krásu podvihorlatského kraja. Svojským spôsobom predstavuje širokej verejnosti zdanlivo všedné pohľady na rodný kraj, cez tíško stojace drevenice, krásne pohľady do krajiny, cez detaily kvetín sa dostáva k zachyteniu pohybu zveri v lesoch Vihorlatu.

Viac vám o umení tohto človeka určite povedia jeho maľby. ●

*Jozef Staško je riaditeľom
OZ Sobrance*

Rozhovor s maliarom

Slovo dalo ešte v lete, keď nikomu ani nenapadlo myslieť na koniec roka, ktorý je vždy spojený s priateľskými stretnutiami, podakovaniami a prianím všetkého dobrého a ku ktorému už neodmysliteľne patrí aj trochu toho materiálu, ktoré je stelesnením všetkého povedaného, sme sa rozhodli urobiť NÁŠ kalendár.

Náš, to znamená predmet, ktorým sa budeme prezentovať ako firma. Náš, ktorý bude počas celého roka sprevádzať našich partnerov, ktorý je výsledkom práce našich ľudí. Náš, do ktorého vložil kus svojej duše náš človek.

Týmto človekom je Ing. Igor Gavula, kolega z odšepného závodu Sobrance, poľovník špecialista na Lesnej správe Remetské Hámre, ktorého tvorba mi padla do oka už na Dni stromu vo Vydrovej doline, kde vystavoval svoje maľby. A tak sme nadviazali spoluprácu, výsledkom ktorej je aj toto dielko.

Igor, obligátna otázka: Ako si sa dostal k maľovaniu?

Na začiatku, ako dieťa nejaký rok - dva v ľudovej škole, a potom praktic-

ky až na vojne, keď som si dlhé chvíle na stráži krátil tým, že som kamarátom „oživoval“ frajerky z fotiek...

Znamená to, že si viac - menej samouk? Akej technike sa venuješ najradšej?

Raz, ešte na základnej škole, mi otec kúpil krásny kufrik s olejovými farbami. Po vojne som ho vytiahol zabudnutý zo skrine a nejako mi to už ostalo. Asi sa mi najlepšie vyjadruje práve touto technikou. Objavoval som ju prakticky sám, postupne, možno tou dlhšou cestou. Ale určite veľmi zábavnou.

Maľovanie je koníček, ktorý je asi dosť náročný na čas. Čo na to rodina?

Manželka nie je proti, lebo vtedy sedím doma - múdra to žena, hľadá v tom výhody! (smiech...)

Akým spôsobom sa prezentuješ?

Rôzne, niečo na chovateľských prehliadkach, dačo na výstavách, nejaké ilustrácie, niečo sme robili s priateľom - maliarom na jeho výstave, tam som mu čosi prihodil...

Igor Gavula

Berta ONDRIŠOVÁ

Ambície?

Určite sa mám stále čo učiť. Teda - zlepšenie.

Čo sa ti pozdáva lepšie: „Poľovník špecialista - maliar“ alebo „Maliar - bývalý lesník“?

Neviem, či by ma uspokojovalo, ale aj uživilo len maľovanie. Myslím, že nie. Ale hlavne, les by mi určite chýbal. A pri takejto práci získa človek aj veľa, veľa inšpirácie.

Igor, prajem ti, aby ti inšpirácia nikdy nechýbala, ďakujem za rozhovor a teším sa na ďalšiu spoluprácu.

Igor Gavula je autorom kresieb v našom reprezentačnom nástennom kalendári na rok 2006, ktorý sme s jeho prispáním vytvorili na Odbore Marketingu a CRM. Verím, že všetkým, ktorým bude odpočítavať dni a mesiace budúceho roka, pripomenie, že medzi nami máme aj umelcov skrytých v horárskej uniforme. ●

Už dávnejšie sa dostáva do pozornosti najmä lesníkov a poľovníkov vaša tvorba výtvarných diel s témou prírody a poľovnej zveri. Sú to solitérne obrazy, alebo sa usilujete aj o širšie, stabilnejšie zázemie vnímania verejnosti?

Keď som začínal, mal som úprimnú radosť z toho, keď som nakreslenú vec ukázal susedovi Cvíkovi a on s uznaním povedal. Hm...h. Otec, ten už bol viac kritický. Keď ma v ľudovej škole umenia učiteľ posmeloval, aby som dal niečo na výstavu, skúsil som. Vystavoval som v Nitre starecké tváre vidieckych ľudí, v Prievidzi, neskôr v Zlatých Moravciach spolu so staršími výtvarníkmi kolekciu akvarelou a grafiky.

Príroda a v nej poľovník zver mi učarovali neskôr, po štúdiách na Technickej univerzite vo Zvolene.

Vo výtvarnej tvorbe ste amatér, alebo máte aj teoretické vzdelanie?

V školskom veku som chodil do výtvarného krúžku Ľudovej školy umenia v Zlatých Moravciach. Súkromné hodiny mi dával aj akademický sochár pán Štefan Partl. On mi priblížil výtvarné techniky a naučil ma pozeráť sa na objekt očami, ktoré v ňom vidia viac ako len kontúry.

A čo súkromie, ako súvisí s motívmi na vašich obrazoch?

Vyrastal som v lesníckej rodine, kde aj starí rodičia boli lesníci.

S otcom som chodil po poľovníckych chodníkoch topoľčianskej zvernice a vnímal som prírodu aj otcovým výtvarným cítením. Keď sa tvorila kniha 80 rokov Štátnych lesov Topoľčianky, nakreslil som niekoľko ilustrácií aj do tejto knihy. Neskôr som začal ilustrovať knihy s poľovníckou tematikou. Ako absolvent Lesníckej fakulty TU vo Zvolene mám aj profesijne blízko k prírode. Po skončení školy som bol zamestnaný ako lesník na OLZ Topoľčianky, neskôr v štátnej správe na odbore životného prostredia, na lesnom úrade, v Tatranábytkárni Pravenec. Keď sa mi naskytla možnosť, vrátil som sa do Topoľčianok. Motívy na mojich obrazoch teda súvisia s civilným zamestnaním a s výdatnou podporou manželky sú aj energiou, ktorá ma poháňa.

Dostali sme sa až po súčasnosť. Čo vás baví viac, lesníctvo alebo výtvarné umenie?

Keď som mal študijné problémy a chcel som ujsť od lesníctva, myslel som si, že sa uplatním ako výtvarník. Otec mi vtedy povedal: „Ak skončíš školu uvidíš, že budeš mať aj z kres-

Martin Kiss

Jozef HIKL

lenia väčšiu radosť.“ Dnes mu dávam za pravdu a tým odpovedám na čo sa pýtate.

Aké sú vaše ambície do budúcnosti?

Chcel by som vám na to odpovedať tak, aby to nevyzeralo ako banálna fráza. Chcem sa uplatniť v lesníctve a zdokonaľovať sa vo výtvarnom prejave. A chcem dávať do toho srdce. Kdesi bolo napísané, že ak má človek niečo dosiahnuť, musí sa vybrať na cestu a položiť si otázku - má tá cesta srdce? Ak áno, je dobrá, ak nie, je zbytočná.

Ja moje obrázky kreslím so srdcom a pritom strácam pojem o čase, len nech je na nich zachytené moje videnie. Abstraktné umenie mi nie je blízke, nerozumiem mu. Určitý stupeň predstavivosti však uplatňujem pri zachytení dynamiky pohybu zveri, aký by bol v reálnej podobe.

A na odľahčenie tohto rozhovoru - aké farby obľubujete?

Červenú, lebo je to silná farba, ktorá je spájaná s vitalitou a ambíciami. A zelenú - ako deň na vidieku. Tá vytvára upokojujúce okolie, pocit spojenia s prírodou. ●

Les ako inšpirácia ľudového umenia

Rastislav ANDRIS

*Bodať skazu uzala
dupľouka na kremeň
čo mi urobila tri dierki cez remeň
tri dierki cez remeň,
štvrtú do srdiečka
Bohu ťa porúčam moja frajerôčka...*

*Tam jeleňa zabijem,
tam sa najem napijem
a čo ja sám neupijem
kamarátom dám...*

*Horička horička, šauuj si Janička
bi ho nezabila surová jedlička...*

*Hej, horou horou pod Janík domou,
ja bi som išiou kebi som mohou
ale nemôžem hlauka ma boli
dorúbali ma pri jednom poli...*

Jasné správy o jednej z najstarších pracovných aktivít v histórii ľudstva nachádzame v slovenskej ľudovej tradícii takmer na každom kroku. Lov zveri, či jeho chov a všetko čo k tomu prináleží sa počas mnohých storočí akosi automaticky vtláčilo do slovenského tvorivého povedomia. Dnes už málokto dokáže vo folklóre, či už slovesnom, alebo hernom jednoznačne dešifrovať tento vplyv. Je bežný, samozrejmy a tým aj viac utajený. No ak sa človek čo len trochu ponorí do tajov ľudových metafor, inotajov a spodobovaní, odhalí sa mu neuveriteľná paleta zvykov, obyčajov, návykov a indícií vychádzajúcich práve z tejto činnosti. Les, ale v ľudovej terminológii skôr hora, bola vždy človeku tou najoddanejšou partnerkou, ku ktorej sa utiekal v období hojnosti, či hladu. Hora ako zásobáreň poživne, vhodného materiálu na stavbu príbytkov a mnohých ďalších artefaktov - riadu, nábytku, náradia, ale aj hudobných

nástrojov. Hora ako domov, úkryt, skrýša. To všetko je len veľmi skromný výpočet služieb, ktoré nám príroda počas našej spoločnej existencie ponúka. Do každej z nich sa dá hlboko zavŕtať a tak odhaľovať hlbšie a hlbšie prepojenie človeka s prírodou.

Slovensko vďaka svojej členitosti a množstvu horských masívov bolo už od počiatku predrudné k vzájomnému prepojeniu s lesom. Pracovné príležitosti tak dostávali jednoznačne „vrchársky“ charakter, ktorého nálada sa odzrkadľovala v piesňach, tancoch a hudbe tohto etnika. Vznik hudobných nástrojov, ktoré nemajú obdoby nikde na svete, ich špecifické tónové rady dali základ pre ojedinelú hernú kultúru, ktorou sa nemôže pochváliť hociktorý národ. Stovky a stovky piesní so zbojníckou tematikou, valaskou tradíciou, loveckým textom, bačovským charakterom sú toho nesporne dôkazom. ●

Rastislav Andris je etnograf, pracuje ako dramaturg v Slovenskom rozhlas

So skladateľom Viliamom Figušom – Bystrým sa Ján Cikker stretával od raného detstva. Na konferencii v rámci Figušovej storočnice v Banskej Bystrici v roku 1975 o ňom povedal: „Nebol iba skladateľom, ale cieľavedomým zameraním svojej tvorby aj národným buditeľom. ... Často sme sa stretávali na spoločných výletoch, na ktoré ma moja nebohá matka už ako desaťročného brávala so sebou skoro každú nedeľu, ako to bolo v Banskej Bystrici všeobecným zvykom. Na jednom takom výlete – ešte vidím celú prírodnú scenériu pred sebou – odpočívali sme niekde v Kremnických horách na jednej z lúk, ktoré sme všeobecne volali Malým Švajčiarskom. Tu zrazu profesor Figuš vstal, odišiel až na okraj lesa, kde si sadol, a začal niečo zapisovať. Vtedy niekto z prítomných šeptom poznamenal: „Píše operu!!“ ... A pre mňa vtedy desať-dvanásťročného chlapca to bolo prvé stretnutie so živou inšpiráciou a tvorbou živého skladateľa, ktoré ma poznamenalo na celý život.“

Turistické, neskôr aj horolezecké výlety uskutočňoval mladý

Aj v prírode sa rodí hudba

Marianna BÁRDIOVÁ

Cikker so svojimi vrstovníkmi. Od neďalekej Majerovej skaly sa postupne púšťali do väčších kopcov, prešli celé Nízke Tatry, Veľkú a Malú Fatru a popasovali sa aj s mnohými končiarimi Vysokých Tatier. Prírodu i hudbu bytostne potreboval k životu. Ako hovorieval, špeciálne slovenskú prírodu. Veď ho volali pôsobiť pod Alpy do Švajčiarska, mohol učiť aj kompozíciu v USA. Zo Slovenska, od Vysokých Tatier, nemohol odísť. Venoval im mnohé hudobné diela,

viaceré boli inšpirované prírodou a nejedno vzniklo priamo v nej (Concertino pre klavír a orchester, Spomienky, Slovenská suita, Tatranské potoky). Celý život bol hrdý na to, že Tatranská horská služba ho poctila čestným členstvom.

Marianna Bárdiová, Literárno – hudobné múzeum Banská Bystrica, úryvok z cyklu OSOBNOSTI - Celoživotné návraty do rodného domu ●

Foto: Vladimír Červený

Na výlete v okolí Martina v roku 1953, zľava: Ján Cikker, Ján Bodenek, v strede jeho manželka, 1. sprava Ján Smrek. (Zo zbierkového fondu SVK-Literárneho a hudobného múzea v Banskej Bystrici)

Les a hudba

Marianna BÁRDIOVÁ

Téma hodná syntetickej štúdie. Môžete sa na ňu pozrieť z mnohých strán: zavčas rána vojdete do jarného lesa a ponoríte sa do jeho tajomnej hudby – šum stromov a vánku, ich rytmus s tlkotom vlastného srdca sa mieša so spevom vtákov, klepotaním dažďa a mnohými inými zvukmi. Výskumu spevu vtákov sa odborne venoval maďarský muzikológ Peter Szóke, zakladateľ novej disciplíny – ornitomuzikológie. Vezmime si našu tému z ďalšieho uhla pohľadu: mohla vzniknúť hudba bez lesa, stromov a ďalších prírodných materiálov, ktoré les poskytuje? Bez hudobných nástrojov vyrobených práve z dreva? A koľko sa ich ospievalo v ľudových pesničkách, baladách, v príbehoch, porekadlách, neskôr v básňach či v umeleckých textoch piesní? Iste, postupne sa aj tu drevo nahradzalo kovom, umelými hmotami, dokonca sklom. Skôr či neskôr sa však vždy navrátime k tradíciám overeným stáročiami. Ani skladateľ by ešte nedávno svoju hudbu nezapísal bez papiera a ceruzky a orchestrálny dirigent sa bez ľahkej drevenej taktovky tiež nezaobíde.

Mnohí skladatelia potrebujú k svojej tvorbe prostredie lesa, jeho tajomnú, povzbudzujúcu a inšpirujúcu atmosféru, jeho krásy a premeny. Banskobystrický rodák Ján Móry sa zhodou okolností narodil v tesnom susedstve budovy Lesov SR. V roku 1921 sa presťahoval na Nové Štrbské Pleso vo Vysokých Tatrách, ktoré zdedil aj s umelým jazerom a hotelom. Hotelový komplex dostával o ďalšie objekty, vyhlád-

nické obrazy alebo virtuóznej skladbe pre husle a klavír *Horský potok*. Aj ďalší rodák z Banskej Bystrice Ján Cikker sa od raného detstva venoval turistike, neskôr horolezectvu. Prírodné okolie rodného mesta, Kremnické vrchy, Nizke a Vysoké Tatry ho fascinovali. Viackrát mi rozprával o nádhernej jeseni na Dubodielu, kde sa počas prechádzok lesom v spoločnosti veľkého vĺčiaka zrodilo jeho skvelé dielo *Spomienky*, op.25 pre päť fúkacích nástrojov a ko-

...mohla vzniknúť hudba bez lesa, stromov a ďalších prírodných materiálov, ktoré les poskytuje? Bez hudobných nástrojov vyrobených práve z dreva?

morný orchester- spomienky na mladosť, na lásku, na vojnu i Povstanie. Téma odboja nás posúva do ďalšej sémantickej roviny vzťahu lesa a hudby, obohateného o príbeh ľudí – či už to boli zbojníci a *Juro Jánošík*, štúrovskí revolucionári v meurošmych rokoch alebo partizáni v SNP. Stovky ľudových piesní a hudobných diel ich ospievalo: Ján Cikker v opere *Juro Jánošík*, v symfonickej básni *Nad starým*

I. Hrušovský: zbory *Biela breza, sestra moja, A tam za horami*, skladby pre deti *Obrázky z prírody, Jarná lúka, Tri piesne o vetre*, I. Parík: *Medzi horami, Piesne o padajúcom listí*, A. Moyzes: *Drevorubači*, pre orch., I. Zeljenka: *Chlapi z Gaderskej doliny*, hudba k filmu), neraz siahajúc aj k historickým témam (T. Andrašovan: *Hájnikova žena*, opera podľa P. O. Hviezdoslava). Mnoho diel stvárdňuje situácie, ktoré k lesu a prírode neodmysliteľne patria: denné a ročné obdobia, slnečné a búrkové počasy, ich atmosféru a zážitkové pocity. Väčšina slovenských skladateľov umelecky spracovávala ľudové piesne pre spevácke zbory, folklórne súbory a skupiny a v týchto skladbách a scénicko-tanečných kompozíciách sa to zbojníkmi, horami, lesmi, lúkami, vrchmi a prírodou len tak hmýri. Nie inak je to aj pri hudbe k dokumentárnym alebo celovečerným umeleckým filmom s predmetnou tematikou, ktorú tvorili Ján Cikker, Šimon Jurovský, Eugen Suchoň, Tibor Andrašovan, Ilja Zeljenka a najmä Svetozár Stračina (*Nevesta hôľ, Vystrúhať znovu dreveného koníka, Straťená dolina, Kresané do dreva, Radosť*

Foto: Dáša Pavlovičová

zákopom, ktorý našiel v lese a ktorý mu všetky vojnové hrôzy pripomenul, Alexander Moyzes v orchestrálnych skladbách *Jánošíkovi chlapi, Zbojnícky tanec* alebo v kantáte *Verbunk z Povstania*, Eugen Suchoň sugestívnym piesňovým cyklom *Kontemplácie* na básne slovenských básnikov s tematikou Povstania a s úzkym vzťahom k prírode, ako o tom vypovedajú názvy, ale aj obsah častí: 1. *V pichľavej tóni kosodreviny* (A. Mareček), 2. *Kamzikova smrť*, 3. *Kamenistá zem plná mohýl*, 4. *November* (M. Herz), 5. *Stena* (M. Kováč), 6. *Interlúdium* (klavír) 7. *Slávnosť na horách, Quasi postludium* (M. Lajčiak). Andrej Očenáš sa k tejto téme vyjadril okrem iných diel aj baletom *Vrchárska pieseň*, Zdenko Mikula zborom *Ozývaj sa hora* na báseň A. Plávku a Tibor Andrašovan kantátou *Ozveny z povstaleckých hôr* či operou *Návrat* podľa skutočného príbehu učiteľky, ktorá po potlačení Povstania putovala s partizánmi horami, v ktorých porodila syna.

Les a hory však inšpirovali skladateľov aj k lyrickým, ľúbostným i baladickým významiam, k dielam venovaným lesu, stromom, horám a horským ľuďom (L. Burlas: *Padá listie zlaté*, detské zbory,

z nožička, liesky a vody a desiatky ďalších). Je pozoruhodné, že aj skladatelia elektroakustickej hudby siahajú k téme lesa, hory a prírody (M. Bázlik: *Balada o dreve, Bačovská elégia*, M. Daniel: *Natura I. Hmyz*, M. Burlas: *Plač stromov*).

Les a príroda večne podnecujú k tvorbe nových hudobných diel - akoby práve ony boli najvhodnejšou a nevyčerpateľnou inšpiráciou pre bohatú štruktúrované zvukové, zvukomalebné, akustické a sonoristické vyjadrenia toho, čo je základom života, zriedlom, útočiskom a zároveň čarovným a tajuplným miestom, v ktorom sa odohralo a odohráva toľko ľudských osudov a príbehov. Na záver ešte pohľad z jednej strany – azda žiadny iný stredoeurópsky národ nebol s lesom tak spätý ako slovenský a preto sa k tomuto vzťahu celkom prirodzene a temer neoddeliteľne pridáva ďalší dôležitý rozmer – spätosť s domovinou, jej dávnou i nedávnou históriou, bohatstvom folklóru a láskou k našej krajine. ●

PhDr. Marianna Bárdiová, vedúca ŠVK-Literárneho a hudobného múzea v Banskej Bystrici.
Fotoco: Vladimír Červený

kovú kaviareň Monte Móry, tenisové kurty i kostolík a stal sa vyhľadávaným hoteliérom. Bol však súčasne aj uznávaným skladateľom. Miloval tatranskú prírodu, ktorá ho inšpirovala k mnohým dielam: piesňovým cyklom *Spišské balady a piesne, Motívy zo Slovenského raja*, orchestrálnym kompozíciám *Pod Kriváňom, V tóni hôr*, impresionisticky ladenému dielu *Symfo-*

Certifikáty FSC pre OZ Považská Bystrica a OZ Trenčín

Odsúdení na spoluprácu

Jozef MARKO

„Každý má právo zaujímať sa o to, čo sa v štátnych lesoch deje, pretože patria nám všetkým,“ uviedol na záver svojho vystúpenia počas slávnostného odovzdania certifikátov FSC pre odštepné závody Považská Bystrica a Trenčín riaditeľ audítorskej spoločnosti SGS Slovakia Ing. Ladislav Papík. Upozornil tak na najväznejší nedostatok, ktorí audítori vytykajú štátnym lesníkom v procese certifikácie – nedostatočnú komunikáciu s okolím. Teda so starostami obcí, ochrancami prírody, jednoducho s občanmi. Odporúčenie audítorov je prosté: „Buďte pripravení poskytnúť záujemcom informácie o jedinečných biotopoch, o vzácnych druhoch rastlín a živočíchov, o lesníckych postupoch, spolupracujte s tretími stranami“.

Diskusia generálneho riaditeľa š.p. Lesy SR Ing. Karola Vinša, rozvojovo

– technického riaditeľa Ing. Jána Štefánika a riaditeľov ocenených odštepných závodov Ing. Dušana Chudovského a Ing. Jána Beňa so zamestnancami, ktorí prispeli k úspešnému završeniu certifikačného procesu ukázala, že ľudia z prevádzky cítia tento hendikep vo vzťahu k verejnosti. „Myslím si, že sme odsúdení na spoluprácu s verejnosťou, starostami, ochranármi,“ vyjadril svoje pocity jeden z diskutujúcich.

Tých slabých stránok proces certifikácie odhalil viac. Stále veľký podiel neštátnych neodovzdaných lesov. Oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v ktorej neustále treba školiť aj dodávateľov prác. Ponechávanie stojaceho a ležiaceho mŕtveho dreva v porostoch. Uvedenie si vplyvu lesníckej činnosti na okolitú obce. Summa summarum, stále máme čo zlepšovať.

Zľava Ing. Chudovský a Ing. Beňa s certifikátmi v rukách a pri nich Ing. Papík zo spoločnosti SGS Slovakia.

Ale audítori aj chválili. Podrobný LHP, inventarizáciu lesov a tvorbu lesníckych máp, komplexný prieskum stavu lesa, aktivity v oblasti lesnej pedagogiky, starostlivosť štátneho podniku o odchádzajúcich zamestnancov, vysokú úroveň etického kódexu, ale aj možnosť voľného vstupu do lesa, zberu lesných plodov a podporu miestnej komunity poskytovaním palivového dreva formou samovýroby. Štátni lesníci z OZ Považská Bystrica a OZ Trenčín si vyslúžili uznanie aj za obhospodarovanie lesa maloplošným spôsobom s podporou prirodzeného zmladenia.

Po lesníkoch z Prešova, Kriváňa, Slovenskej Lupče tak rozšírili ich kolegovia z Považskej Bystrice a Trenčína „rodinu“ certifikovaných závodov, resp. ich častí v schéme FSC alebo PEFC. Ako povedal Ing. Štefánik, záujem o certifikáciu prejavujú aj ďalšie závody a o certifikovanú drevnú surovinu aj viacerí drevospracovatelia u nás. Práve zákazníci podľa Ing. Vinša rozhodnú o tom, do akej miery a v akom systéme bude štátny podnik v certifikácii pokračovať. Už dnes je však jasné, že vedenie podniku chce a bude pokračovať v tom, aby si certifikát - či už FSC alebo PEFC - vyslúžili postupne ďalšie závody. ●

Info drobničky na záver

Viete, čo znamená získanie certifikátu?

- Vyjadruje všeobecne rešpektovanú skutočnosť, že lesy odštepného závodu, ktorý certifikát získal, sú zodpovedne obhospodarované v súlade s pravidlami trvalo udržateľného obhospodarovania lesov tak, že uchovávajú vitalitu, produkčnú kapacitu a potenciál porastov tak, aby plnili aj v budúcnosti

všetky verejnoprospešné funkcie lesa.

Hovorí vám niečo názov spoločnosti SGS?

Švajčiarska inšpekčná certifikačná spoločnosť SGS bola založená v roku 1878 a sídli v Ženeve. V súčasnosti zamestnáva 44 000 odborníkov v 140 krajinách sveta a je svetovým lídrom v oblasti pôsobenia s najväčším podielom na trhu služieb tohto druhu.

V Lesníckom skanzene skončila ďalšia sezóna

Tvár úspechu

Ján MIČOVSKÝ

Ktovie, či to bol Katalánc, Kastíľčan, alebo obyvateľ Navary? Ba či to vôbec bol Španiel? Ale čo na tom vlastne už záleží? Faktom je, že v Lesníckom skanzene zanechal zvukomalebnú vetu. Vlastne dve: „Muchas gracias por esta preciosidad. Es ma necesario dar saber más sobre este sitio en el Mundo“. Zdvorilý to návštevník. Radšej išiel na to takto diplomaticky, ako nám pripomínať papiere na chodníku, či biedny sortiment v bufete. Ale možno by trochu toho nášho neporiadku aj bral. Pravda, keby sme mu na dôvazok lesa pribalili. Lebo doma ho veľa nemá. A ešte aj tých pár suchých borovic mu fagani pri skúšobnom pofajčievaní občas podpália...

Ale čo, ak to napísal od srdca, úprimne?! Ak videl to, čo mi v inflácii zelenej krásy pre samotný les nevidíme! Cudzinci majú občas takéto videnie: „Veľká vďaka za tento poklad. Je o ňom potrebné dávať viac vedieť na celom svete.“ Poviete - južná krv! Navyknutá vo vete ozdôbkou nespoříť. Ale ono je to našťastie predsa len trochu inak! Takýchto a podobných viet je v knihe návštev Lesníckeho skanzenu veľa. A nielen španielskych. Potvrdzujú, že sme sa v podniku v práci s verejnosťou vydali cestou nielen potrebnou, ale aj príťažlivou.

Bránami prírodného múzea vo Vydrovskej doline prešlo za päť mesiacov tohtoročnej sezóny ďalších 24.000 návštevníkov všetkých kontinentov. K 48 stanovišťam pribudlo osem nových: Lesy a lavíny, Lesy a letectvo, Lesy a povesti, Lesná taxácia (vďaka kolegovia zo zvolenskej Lesoprojekty), Oporné múry (aj vám vďaka, pán Kudiak), Lesy a vzduch, Sezónne ubytovanie v lese, Geológia lesa. Novinkou je aj „chodník v chodníku“,

ktorý vďaka nápadu Julka Burkovského naživo predstavuje 21 pôvodných drevín. Pribudli aj ďalšie postavičky do dreveného minilandu, akéhosi lesníckeho panteónu, ktorého nadšeným „tútorom“ je Vlado Paško. Dnes tu možno vzhliadnuť už aj kúsok literárnej histórie, keď z vernej kópie horárne spod Babej Hory vyprevádza hájnikova žena svojho Miška, pričom „za bučkom“ striehne Artuš Viláni...

Ako každá minca, aj tá skanzenová však má svoj rub. Sú ním mnohé a nemalé

Kalamita po roku

Peter GOGOLA

Bilancia likvidácie následkov veternej kalamity z 19. novembra 2004 bola témou tlačovej konferencie, ktorá sa uskutočnila na pôde Generálneho riaditeľstva š.p. LESY SR v stredu 16. novembra 2005. Generálny riaditeľ Ing. Karol Vinš a rozvojovo – technický riaditeľ Ing. Ján Štefánik hovorili o ťažkej práci lesníkov v neľahkých podmienkach, o čestnom postoji k nárokovým skupinám, o trpezlivých a zdĺhavých rokovaniach so štátnou správou a správou chránených území a o náročnom boji s podkôrnym hmyzom. ●

Foto: Ján Šperka

Prezident v kalamitisku

Peter GOGOLA

Ivan Gašparovič pri svojej novembrovej pracovnej návšteve Horehronia navštívil aj Šumiac. V súkromnom múzeu zvoncov ho privítal zberateľ a majiteľ múzea Mikuláš Gigac. Po obhliadke múzea sa hostiteľskej funkcii ujal generálny riaditeľ LESOV SR Ing. Karol Vinš. Oboznámil hlavu štátu s bilanciou likvidácie následkov veternej kalamity z novembra minulého roku a pozval ho na obhliadku kalamitiska. Prezident si v doprovode generálneho riaditeľa Ing. Karola Vinša, rozvojovo – technického riaditeľa Ing. Jána Štefánika, riaditeľa OZ Beňuš Ing. Vladimíra Iždinského a vedúceho LS Ing. Pavla Iždinského prezrel porasty na lesnom obvode Kráľova hoľa nad obcou Šumiac. S uspokojením prijal vysvetlenie, že práce na likvidácii kalamitnej drevnej hmoty boli v tejto lokalite prakticky ukončené a plochy sú pripravené na zalesnenie. Na záver návštevy sa prezident s doprovodom lesníkov vybral na vrchol Kráľovej hole (1948 m n. m.), aby si prezrel panorámu Horehronia z vtáčej perspektívy. ●

Foto: Edo Genserek

starosti, ktoré pribudli kolegom z Odštepného závodu v Čiernom Balogu. Za ich obetavé a úspešné zvládnutie popri plnej lesníckej prevádzke patrí vďaka riaditeľovi Miroslavovi Englerovi, Borisovi Pekarovičovi, Jánovi Belkovi, Ľubovi Auxtovi, Cyrilovi Golianovi, Dušanovi Krištofovi... Nemenšia vďaka patrí generálnemu riaditeľovi Karolovi Vinšovi a predsedníčke pracovnej skupiny pre budovanie Lesníckeho skanzenu Ivane Špiláčkovej za to, že skanzen úspešne napreduje aj v dobách

boja s kalamitou či transformačných turbulencií. A všetkým bez rozdielu treba vysloviť uznanie za to, že do diela vo Vydrovskej doline vkladajú aj kus hrdosti na svoj podnik, závod, profesiu. Azda práve v tom tkvie tajomstvo úspechu.

Myšlienka skanzenu je inšpirujúca. Určite aj pod jej vplyvom pribúdajú na našich závodoch ďalšie originálne nápady. O realizácii jedného z nich neďaleko Gabčíkova sme priniesli riport minule. Budme však spravodliví, skanzen nie je žiadnym „pupkom sveta“ a mnohé zaujímavé počiny v zápase o verejnú mienku tu boli aj pred jeho vznikom, len sa o nich málo vie. Jeden príklad za všetky – náučný chodník Drienok na Gemerí je výsledkom osobného zánietenia a doslova rodinnej aktivity riaditeľa OZ Revúca Igora Vizslaja. Scenár chodníka v symbióze s krásnou scénou lesa vytvárajú dielo rozsahom nevelké, no pôsobivé a vo svojej podstate jedinečné. Práve budovanie takýchto živých učebníc celkom iste povedie vo verejnosti k pocho-

peniu fenoména lesa a k uznaniu našej práce v ňom.

V minulosti sme často konštatovali stratu spoločenskej prestíže lesníckeho stavu. Ľudia prestali rozumieť našej práci a my sme preto prestávali rozumieť im. Dnes už liek na tento nezdravý stav poznáme. Aplikovať ho treba celoplošne, vytrvalo a nápadito. Okamih, keď sa verejná mienka definitívne prikloní na našu stranu, sa nepochybné priblížil. Potvrďuje to aj ďalší z mnohých zápisov v Lesníckom skanzene:

„To, čo sa vám tu podarilo, je fantastické. Nikdy sme si nemysleli, že toto všetko robia lesníci. Veľmi vám držíme palce!“

P.S.: Nedávno došiel Ing. Karolovi Vinšovi list od riaditeľa Nadácie Ekopolis Petra Medveďa, v ktorom mu sa okrem iného píše: „...veľmi si vážime Vašu iniciatívu.....prispela k tomu, že dnes slúži Lesnícky skanzen ako inšpirácia aj pre iné krajiny.“ ●

Foto: Boris Pekarovič

Experti z Transformu predstavili nový software

K. Vinš: „Je to prelomový krok“

Tím expertnej skupiny Transform, ktorá sa už takmer dva roky poradensky i realizačne podieľa na premene štátneho podniku LESY SR na štandardne fungujúcu firmu, vyvinul novú softwarovú podporu procesu plánovania ťažieb a predaja dreva. Položil tak prakticky základ implementácie výrobného - obchodného - logistického systému v našej firme. A nielen to.

„Nový systém práce s informáciami z LHKE, VT2 a OD1 zásadne mení celý systém riadenia, organizácie a plánovania v našom podniku. Začiatok využívania nového softwaru považujem za prelomový krok. Umožní nám zaviesť efektívny controlling celého výrobného - obchodného - logistického systému. Postupne budeme môcť vrátiť väčšinu kompetencií späť na odštepne závody s tým, že nám ostane prehľad o činnosti závodov v reálnom čase a vplyv na ich efektívne riadenie.“ zhodnotil produkt kolegov z Olomouca generálny riaditeľ Ing. Karol Vinš.

V čom spočíva jeho prínos? Michal Hošek ho za celý tím autorov popísal takto: „Vyvinuli sme software s databázou, ktorá umožňuje vďaka práci s plnohodnotnou a presne

štruktúrovanou VT2 reálne poznať disponibilné zdroje dreva až po úroveň porastu. Software funguje ako efektívny nástroj kontroly dát, zadaných do databázy z odštepných závodov. Ale čo je najdôležitejšie, po vyhodnotení očakávaných nákladov na ťažbu v danom poraste a očakávaných výnosov budú štátni lesníci schopní posúdiť efektívnosť ťažby a usmerniť ju podľa požiadaviek zákazníka. Tak sa podarí v praxi dosiahnuť prioritný cieľ, zadaný v stratégii Lesov SR - vyvážený vzťah medzi potrebami lesa a požiadavkami zákazníkov.“

Nový software zdieľa dáta z existujúcej LHKE, práca s VT2 je na rozdiel od doterajších excelových tabuliek neporovnateľne rýchlejšia a prístup k dátam potrebným na rozhodovanie je pružnejší ako doteraz. Nový systém sa podarilo autorom implementovať už v priebehu jeho tvorby, zapojením logistikov do jeho plnenia relevantnými dátami. „Zaškolením logistikov spôsobom nazývanom „training on the job“ sme podstatne skrátili čas od nábehu po implementáciu systému a ďalšie pozitívum je, že sme už vo VT2 a OD1 pracovali s reálnymi dátami pre rok 2006,“ dodal M. Hošek. ●

Jedinečná linka na Kriváni

Jozef MARKO

Iba desať týždňov od odovzdania staveniska trvala výstavba novej manipulačnej linky na expedičnom sklade v Kriváni. Bajler - Zembrodka za necelých 10 miliónov korún je však v porovnaní so svojimi sestrami z Rakúska predať len niečím výnimočná.

„Jedinečnosť tejto linky spočíva v nainštalovanom štatistickom programe na evidenciu dreva a výrezov, ktorý je prototypom. Umožní nám získať prehľad o tom, koľko a akých sortimentov daný operátor vyrobil. Budeme tak schopní objektívne hodnotiť našich zamestnancov a zároveň zefektívniť proces manipulácie na tomto expedičnom sklade“, povedal nám vedúci úseku obchodu a logistiky OZ Kriváň Ing. Pavol Král.

Nová manipulačná linka, ktorá nahradila svoju predchodkyňu z roku 1988, zvýši ročnú kapacitu krivánskeho expedičného skladu zo 100 tisíc na 130 tisíc kubíkov prevažne ihličnatého dreva. Už v roku 2006 plánujú kolegovia z OZ Kriváň okrem iného vymeniť na tomto ES aj ďalšiu zastaranú manipulačnú linku a nahradiť nepraktické žeriavy nakladačmi, čím zvýšia rýchlosť a bezpečnosť práce na sklade. ●

Skansen opäť bohatší

Boris PEKAROVIČ

28. októbra 2005 boli v obvode OZ Čierny Balog za prítomnosti pracovníkov LSR, š.p., ŠOP, Horehronského múzea v Brezne, SRo a hosťa z Nórska, odhalené dve nové, „externé“ zastávky Lesníckeho skanzenu vo Vydrovskej doline.

Prvý infopanel bol umiestnený pri historickej železorzudnej peci z 19. storočia na Troch Vodách na Lesnej správe Osrbliu.

Panel odhalili deti ZŠ a MŠ z Valaskej, ktoré pripravili malý program. S históriou pamiatky všetkých podrobne oboznámil riaditeľ Horehronského múzea v Brezne. Učiteľka ZŠ vo Valaskej a hosť z Nórska - riaditeľka jedného z tamojších Národných parkov - posadili na pamiatku uďalosti dva stromy.

Druhý infopanel bol umiestnený pri historickej vodnej nádrži na splavovanie dreva z 18. storočia - „Tajch“ Hrončok na Lesnej správe Hronec. Panel s reprodukciou historickej fotografie obsahuje podrobné údaje o technických parametroch tohto zaujímavého diela uprostred najlesnatejšej časti OZ Čierny Balog. ●

Ing. Boris Pekarovič je vedúci obchodu a logistiky na OZ Čierny Balog

Foto: autor

Nová manipulačná linka BALJER ZEMBROD na ES Bardejov v prevádzke

Štefan BEŇA

Sen sa stal skutočnosťou. Po dokončení montáže linky a nevyhnutných stavebných opravách prilahlých priestorov, spustili sme 14. októbra 2005 na ES Bardejov do prevádzky novú ML Baljer Zembrod. Slávnostného aktu symbolického odovzdania kľúčov sa zúčastnili všetci zamestnanci ES, vedúci LS, vedenie závodu a ďalší zodpovední zamestnanci závodu.

Stará ML BZ, ktorá už bola morálne aj fyzicky opotrebená a vyžadovala každoročne na svoju prevádzku značné materiálové náklady, jednoducho musela dožiť. Na jej miesto v podstatne inom, mohutnejšom „sate“ bola osadená jej najnovšia inovovaná verzia z roku 2005.

Jednorázovú investíciu takého rozsahu by sme v podmienkach nášho závodu za ostatné dlhé roky hľadali márne. Treba povedať, že z úrovne GR to bolo rozhodnutie správne a náš sen sa naplnil. Tak ako doteraz, aj v budúcnosti sa drevná hmota z centrálnej časti územia závodu bude manipulovať na jedinom ES, ktorý závod má a ktorý bol pôvodne vybudovaný na kapacitu 120 000 m³. V ostatných rokoch sa objem manipulácie pohybuje medzi 80 – 90 000 m³ a aj výhľadovo je možné s týmto objemom uvažovať.

Nepretržitým prevádzkovaním novej linky po dobu 24 hod. sa významne zmenia pomery na celom ES. Zúži sa manevrovací priestor pre klasickú manipuláciu motorovou pilou, bude možné lepšie priestorovo usporiadať jednotlivé manipulačné úseky, skládky surových kmeňov i skládky hotových sortimentov. Ale veľmi významnou je aj tá skutočnosť, že aspoň u časti zamestnancov sa podstatne zlepši ergonómia a hygiena ich práce a v neposlednom rade dôjde aj k úspore pracovných síl.

V záujme dokonalého výkonového využitia linky a bezproblémového prevádzkovania ES, sme vypracovali nový vzorový prevádzkový poriadok, ktorý pojednáva o všetkých činnostiach a pracovných operáciách na ES, vrátane využitia ľudských zdrojov. Sme toho názoru, že tak významná investícia si vyžaduje aj mimoriadnú pozornosť najmä pri formovaní pracovného tímu, ktorý bude jej činnosť zabezpečovať. Ostáva len veriť, že sa nám to aj podarilo a zárukou toho je celý kolektív ES.

Naším cieľom je v priebehu nasledujúceho roka na novej ML BZ manipulovať 50 000 m³ prevážne listnatého dreva a nepretržitou prevádzkou zabezpečiť jej maximálne výkonové využitie. ●

Časopis Lesník pre vás
štartuje novú čitateľskú Súťaž
o lesnícku najroдинu

Zelená trom generáciám v zelenom

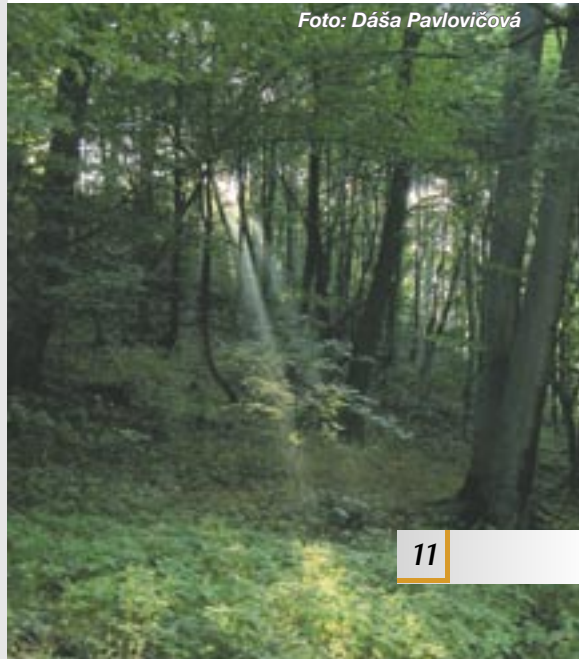
Jozef MARKO

Poznáte rodiny, v ktorej žijú tri generácie štátnych lesníkov, pričom minimálne zástupcovia dvoch generácií stále pracujú v Lesoch SR? Sem s nimi! V časopise Lesník im chceme dať po celý nasledujúci rok 2006 zelenú. V každom z budúročných vydaní budeme venovať vždy dve strany predstaveniu skúseností, názorov, spomienok a vyznaní ľudí v zelenom. Starý otec, otec a syn, alebo inak vyzerajúci trojgeneračný trojuholník, dostanú rovnaký priestor a vy budete môcť porovnávať – aké to bolo, aké to je a aké to možno raz bude v našom podniku a v lesníctve na Slovensku vyzeráť.

A ešte nič. Na konci roka 2006 budete aj hodnotiť. Tej lesníckej rodine, ktorá vám bude najsympatickejšia, dáte svoj hlas. Rodina s najvyšším počtom získaných hlasov od vás čitateľov, získa titul **Lesnícka najroдинa** a jej členovia navyše dostanú zaujímavú cenu – týždenný pobyt v exkluzívnom prostredí Palárikovského kaštieľa v termíne podľa vlastného výberu zdarma. Takú istú cenu získa pre svoju rodinu vyzrebovaný výherca spomedzi tých čitateľov Lesníka, ktorí pošlú svoj hlas víťaznej Lesníckej najroдинe. Hlasovací lístok uverejníme v decembri budúceho roka.

Dovtedy je síce ešte dosť času, ale my už dnes potrebujeme vaše tipy trojgeneračných lesníckych rodín. Dajte nám o nich vedieť. A potom už len čítajte a hlasujte. My sa už dnes tešíme na vaše tipy a reakcie. ●

Foto: Dáša Pavlovičová

Českí senátori

Boris PEKAROVIČ

Počas pracovnej návštevy Slovenskej republiky zavítali 23. novembra do Lesníckeho skanzenu v Čiernom Balogu členovia stálej komisie pre rozvoj vidieka Senátu parlamentu Českej republiky. Skanzenu, jeho tvorcom i krásnej, mrazivej prírode vyjadrili nadšene svoj obdiv. ●

Skúšky OLH v roku 2005 - náročná úloha pre mnohých zamestnancov našej organizácie

Karol VOLENTIER

Rok 2005 sa niesol v znamení legislatívnych zmien v rezorte lesníctva. Bol vydaný nový lesný zákon, ktorý vo svojom paragrafovom znení stanovuje povinnosť zabezpečenia odborného hospodárenia v lese prostredníctvom odborných lesných hospodárov na výmere 2000 ha.

Keďže v minulosti boli udeľované výnimky z uvedeného pravidla, bolo bežnou praxou, že aj u Lesov Slovenskej republiky boli OLH štátnou správou stanovení na výmere celej lesnej správy, čo predstavovalo často aj 5 až 6000 ha porastovej plochy.

Pred zlučováním organizačných jednotiek na úrovni lesných správ bolo vedením podniku rozhodnuté, že zabezpečíme literu zákona a vykonáme všetky potrebné kroky k tomu, aby požadovaný počet zamestnancov LSR š.p. Banská Bystrica mal platnú skúšku OLH.

V spolupráci s Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky a s Ústavom pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva Slovenskej republiky (ÚVVP LVH SR) sme zabezpečili účasť našich zamestnancov na skúškach OLH.

Za LSR š.p. a ostatné subjekty lesov z celého Slovenska sa skúšky zúčastnilo spolu 377 žiadateľov, z ktorých skúšku úspešne zložilo 283, čo predstavuje 75 % úspešnosť.

Z Lesov Slovenskej republiky sa skúšky zúčastnili zamestnanci, ktorí majú fyzicky vykonávať funkciu OLH, ako aj ostatní, ktorých funkčná pozícia predpokladá potrebu znalostí na úrovni skúšky OLH v celkovom počte 267. Skúšku úspešne vykonalo 199 zamestnancov, čo predstavuje tak isto 75 % úspešnosť.

K podpore úspešného zloženia skúšky sme prostredníctvom ÚVVP LVH SR Zvolen zabezpečili pre našich zamestnancov školenie v trvaní jedného týždňa, ktorého sa zúčastnilo 217 zamestnancov. Náklady spojené so školením boli čiastočne hradené z účelových fondov Európskej únie získaných prostredníctvom projektu vypracovaného ÚVVP LVH SR Zvolen v spolupráci s naším podnikom. Všetky ostatné náklady, ako aj strata pracovného času zúčastnených zamestnancov boli na náklady našej organizácie. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že sa našli aj takí zamestnanci, ktorí sa školenia zúčastnili, ale napriek tomu sa ku skúške nedostavili, hoci bolo možné na požiadanie zabezpe-

čiť aj zmenu termínu účasti.

Napriek uvedeným aktivitám je však možné konštatovať, že účasť na školení neovplyvnila úspešnosť pri skúškach v takej miere, ako by sme si boli želali. **Náročnosť skúšky si vyžadovala doplnkové samoštúdium v rozsahu podľa aktuálnych praktických skúseností a vedomostí jednotlivých účastníkov v danej problematike. Neúspešnosť bola vysoká najmä pri ústnej časti skúšky: Ochrana lesa - 57, Hospodárska úprava lesa - 46, Ťažba a doprava lesa - 38, Pestovanie lesa - 30, Právne predpisy 15.** Vo väčšine prípadov účastníci skúšku nezložili nie z jedného, ale z viacerých predmetov. Objektívne treba priznať, že pod nižšie percento úspešnosti na skúškach OLH sa nemalou mierou podpísal aj fakt, že Lesy SR postihla veterná kalamita značného rozsahu a jej urýchlené spracovanie, vzájomná výpomoc OZ, presuny zamestnancov, techniky a pod. kládli značné nároky na všetkých zainteresovaných. Podľa uvedených výsledkov musíme konštatovať, že **najväčšie medzery máme práve v odborných predmetoch**, u ktorých sme predpokladali skôr bezproblémový priebeh, čo sa nedá povedať napr. o právnych predpisoch.

Výsledky skúšok jednoznačne poukazujú na naše rezervy a v prípade odborných lesníckych predmetov nemožno v úrovni ich znalostí robiť rozdiely medzi stupňom vzdelania jednotlivých adeptov na skúšku OLH. ●

Prehľad školení a skúšok OLH za rok 2005

OZ	Skúšky OLH			
	Spolu	úspešní	netúpešní	% úspešnosti
ŠAŠTÍN	21	13	8	62%
SMOLENICE	10	6	4	60%
PALÁRIKOV	33	19	14	58%
LEVICE	16	11	5	69%
TOPOLČIANKY	8	8		100%
PRIEVIDZA	15	13	2	87%
TRENCÍN	5	4	1	67%
P.BYSTRICA	9	7	2	78%
ŽILINA	5	3	2	60%
ČADCA	1	1		100%
NÁMEST.	6	6		100%
LHRÁDOK	14	12	2	86%
BENUŠ	7	7		100%
Č.BALOG	8	6	2	75%
S.LUČICA	11	10	1	91%
ŽARNOVICA	0			
KRUPINA	10	7	3	70%
KRIVÁŇ	11	9	2	82%
R.SOBOTA	11	10	1	91%
REVÚCA	16	11	5	69%
ROŽŇAVA	16	11	5	69%
KOŠICE	4	4		100%
PREŠOV	7	4	3	57%
BARDEJOV	10	6	4	60%
VHRANOV	2	2		100%
SOBRANCE	11	9	2	82%
SPOLU:	267	199	68	75%

Polnochem po piatykrát

Peter GOGOLA

Celoslovenský seminár o ochrane lesa

Odstraňovanie následkov veternej kalamity (presnejšie zvýšená intenzita boja s podkôrnym hmyzom) a kalamitné pre množenie mnišky veľkohlavej boli dva zásadné dôvody, pre ktoré bolo v uplynulom roku vo zvýšenej miere nevyhnutné siahnuť po chemických a biologických prostriedkoch pri ochrane lesa. Názory na aplikáciu spomínaných prostriedkov boli námetom početných diskusií v médiách, bohužiaľ často na nízkej odbornej úrovni. Ani prístup orgánov štátnej správy životného prostredia lesníkom situáciu neulahčilo. O tom a všeličom inom diskutovali účastníci celoslovenského seminára o ochrane lesa, ktorý sa uskutočnil 10. novembra v gescii akciovej spoločnosti POLNOCHEM.

Pre piaty ročník seminára podujatia organizátori zvolili Hotel Biela medvedica v Tálloch. Zmena prostredia (prvé štyri ročníky sa konali v Hoteli Junior v Krpáčove) podujatiu prospela. Priestory boli síce menšie, ale atmosféra o to srdečnejšia.

Obchodní zástupcovia firiem, distribujúcich chemické i biologické výrobky pre lesné hospodárstvo na ňom prezentovali nové produkty na chemickú prípravu pôdy pre prirodzenú obnovu lesa, ochranu kultúr proti burinám, likvidáciu invázičných rastlín, potlačanie nežiadúcich drevín, ochranu sadeníc proti zimmému odhrýzu a rôzne iné prípravky. Užitočnou bola konfrontácia skúseností s obchodnými zástupcami firmy NERA Agro z Českej republiky.

Zaujímavým príspevkom bola prezentácia Ing. Andreja Kuncu, vedúceho Strediska lesníckej ochrany

služby v Banskej Štiavnici. Jeho analýza vplyvu abiotických a biotických činiteľov priniesla zaujímavý pohľad na problémy ochrany lesa. Ing. Milan Zúbrik, PhD., vedúci odboru ochrany lesa a poľovníctva z LVÚ Zvolen vo svojej prezentácii pojednával o stave a prognóze vývoja zdravotného stavu lesov na Slovensku, najmä v súvislosti s kalamitným premnožením mnišky veľkohlavej a s tým súvisiacimi opatreniami.

Celoslovenský seminár bol dobrou príležitosťou pre lesníkov – pestovateľov zo štátnych i neštátnych lesohospodárskych subjektov, aby v diskusii konfrontovali svoje názory a skúsenosti s používaním chemických a biologických preparátov pri pestovnej činnosti.

„Vo verejnosti panuje skreslený názor, že lesy sú „prechemizované“. S tým rozhodne nesúhlasím. V prípade LESOV SR je štrukturálne zastúpenie prostriedkov 50% feromony a 30% repelenty, čo rozhodne nie je tzv. tvrdá chémia.“

Ing. František Trosko, Polnochem

„Skúsenosti s vetrovou kalamitou zo sveta hovoria, že objem dreva následne napadnutého podkôrnym hmyzom dosahuje až 100% objemu dreva povaleného vetrom. Najväčšie problémy nás čakajú v roku 2006 a 2007.“

Ing. Milan Zúbrik, PhD., LVÚ Zvolen

Foto: autor

Prvá, druhá, tretia...

Igor VISZLAI

...nie, nejde ani o matematiku, ani o iné pedagogické disciplíny. To prvá, druhá, tretia, štvrtá a piata je totiž vymenovanie umiestnení našich kobýl na medzinárodných výstavách v roku 2005.

Na rozdiel od predchádzajúcich rokov sa účasť na výstavách začala o niečo skôr, a to už v auguste, kedy sme sa po desiatich rokoch znovu zúčastnili na Agrokomplexe v Nitre. Kolekcia troch kobýl z chovného stáda norika muránskeho typu reprezentovala firmu LSR, š.p. Banská Bystrica, konkrétne OZ Revúca, Stredisko chovu koní Muráň so sídlom v Dobšinej na najvyššej úrovni. Medzi chladnokrvnými kobylami sa prekvitnutá vranka Úvaha umiestnila na prvom mieste a Berta na druhom. Odovzdávanie ocenení za účasti vysokých štátnych predstaviteľov len podčiarklo tento nemalý úspech.

Prvé septembrové dni sa konal druhý ročník medzinárodnej výstavy Kôň 2005 v Trenčíne. Zúčastnili sme sa jej s našimi tromi kobylami a napriek tomu, že po vlašajšom druhom mieste sme tento rok obsadili s kobylou Bertou tretie miesto, Urtika štvrté a Úvaha piate, nedá sa to pokladať za neúspech. Tohto roku sa konkurencia zdvojnásobila a napriek tomu sme ostali na „bedni“.

Už tradičná účasť na výstave Drevo+Les 2005 sice neprináša úspechy vo forme hmotných ocenení, ale stále vysoký záujem návštevníkov o chov vysokokvalitných, ľahko ovládateľných a pracovných

húževnatých koní na prácu v lese je dostatočnou morálnou satisfakciou, pre ktorú na túto výstavu chodíme.

Na tomto mieste preto patrí moje poďakovanie pracovníkom SCHK v Dobšinej za účasť na týchto akciách, za prípravu koní na ne, za čas, ktorý musia byť mimo svojich rodín...

Na záver by som chcel pripomenúť, že na výstavách nejde len o získavanie trofejí (aj keď potešia). Po nástupe terajšieho vedenia odštepného závodu sme spolu s vedením SCHK prijali myšlienku, že len keď sa „svet“ dozvie, čo a v akej kvalite chováme, vtedy sa môžeme uplatniť aj na neľútostnom konkurenčnom trhu s „výrobkom“. Predtým sme totiž vyprodukované mladé kone nevedeli predať do prevádzky, ale s vysokými účtovnými hodnotami sa vyradovali. Efekt prijatej filozofie sa dostavil veľmi rýchlo a dnes môžeme s hrdosťou povedať, že by sme predali aj viac koní, ako dokážeme dochovať. Preto na jesennej bonitácii koní robili ďalšie štyri kobylky výkonnostné skúšky, aby mohli byť zaradené do chovného stáda. Aj to je jedna z ciest, ako znižovať režijné náklady na jedného koňa... ●

Na Gerlachu

Návšteva Rigmor Solem

Ján MIČOVSKÝ

Nórsko je podobné Slovensku! Takéto tvrdenie môže vzhľadom na známu kvalitu života v tejto severskej krajine pôsobiť ako chabé žartovanie, no nie je tomu tak. Aspoň tak to vidí pani Rigmor Solem, riaditeľka nórskeho Národného parku Jotunheimen. Táto zaujímavá žena si našu krajinu vybrala pre svoju študijnú prácu, v rámci ktorej chce preskúmať a následne porovnať vzťah Nórov a Slovákov k prírode. V priebehu svojho prvého pobytu na Slovensku navštívila LESY SR, Štátnu ochranu prírody, Stredisko lavinovej prevencie, Slovenský vysokohorský turistický spolok, vystúpila na Gerlach, Chopok i Polanu, zostúpila do podzemného sveta jaskyniarov. Záver jej pobytu sme využili pre nasledovný rozhovor:

Pani Solem, v čom nachádzate podobnosť našich krajín?

Pre svoju prácu som hľadala vhodnú krajinu medzi množstvom tých, ktoré som už navštívila. Ani jedna sa mi však pre zameranie mojej práce celkom nepozdávala. Potom som sa náhodou dozvedela čosi o Slovensku. Prvé, čo ma zaujalo, je podobný historický osud našich krajín. Nórsko aj Slovensko získalo svoju nezávislosť až po dlhých storočiach národného prebúdzania sa. Moju voľbu asi ovplyvnilo aj to, že na podporu Slovákov pred vyše sto rokmi

dôrazne vystúpil Nór Björn Björson. Následne som zistila, že máme rovnaký počet obyvateľov. Najväčšiu podobnosť, ktorá napokon rozhodla, som našla v tom, že obe naše krajiny majú k sebe blízko z hľadiska mimoriadnych prírodných krás. Na druhej strane som si uvedomila aj rozdiely, predovšetkým ekonomické. Aj tie však majú v mojej komparatívnej práci svoj význam.

To všetko boli len predbežné informácie. Ako na vás zapôsobila naša krajina „naživo“?

Predovšetkým dakujem všetkým, ktorí zabezpečili môj program. Bol výborne pripravený a som presvedčená, že som si pre svoju prácu vybrala správnu krajinu. Veľmi poučné bolo moje stretnutie s vedným Štátnej ochrany prírody. Zistila som, že máme síce podobné, no nie celkom totožné ciele. U nás je prioritou zvyšovanie návštevnosti chránených území, u vás sa ju snažíte regulovať. Je to pre mňa veľmi zaujímavý poznatok. Vo farmárskom Nórsku by akékoľvek obmedzenie pobytu v horách bolo politicky nepriechné. Veľmi pekný bol program, ktorý mi pripravili LESY SR. Bolo mi potešením zúčastniť sa odhalenia nových zastávok v Lesníckom skanzene. Podobné lesnícke múzeum máme aj v Nórsku, tejto oblasti venujeme tiež mimoriadnu pozornosť. Milé bolo, že som počas návštevy skanzenu mohla zasadiť pamätný strom a vstúpiť do vašej lesníckej rozhlasovej súťaže.

U nás je dnes vzťah medzi lesníkmi a ochranármí problematický. Ako by ste ho charakterizovali vo vašom národnom parku?

Nemáme v tejto oblasti žiadne problémy. Možno je to aj tým, že Jotunhe-

imen nie je veľmi lesnatý.

Čo sa stane, ak z dôvodu ochrany prírody je obmedzené právo vlastníka na užívanie lesa?

Nórske kráľovstvo mu to v plnom rozsahu finančne nahradiť.

Ako hodnotíte terénnu časť vášho pobytu?

Bolo to nádherné. Som rada, že som vystúpila na Gerlach, hoci ma prekvapila skutočnosť, že v takomto teréne nepoužívate ochranné prilby. U nás by to nebolo možné. Padajúce kamene, ktoré nás pri výstupe zasypali len potvrdili, že by ste to mali rýchle napraviť. Nešťastí býva aj tak dosť, v našom národnom parku máme každoročne do 20 smrteľných úrazov!

Čo bolo pre vás na Slovensku najväčším zážitkom?

Vstup do jaskynného podzemia v najhlbšej slovenskej jaskyni Starý hrad v Nízkyh Tatrách. Obdivujem vašich jaskyniarov, nedokázala by som stráviť toľko času v podzemí. K životu potrebujem skôr slnko a výhľady. Z tohto pohľadu mi je bližší skôr váš turistický spolok, s ktorým som absolvovala výstup na výcvikový vrch Hoblík. Akurát ma prekvapilo, že vo výbore tam nemajú ani jednu ženu....

Navštívila ste aj Stredisko lavinovej prevencie v Jasnej, zaujalo vás to?

Bolo to pre mňa veľmi dôležité stretnutie. Musím uznať, že taký systém protilavinovej ochrany, ako som videla tam, u nás nemáme. Počas výstupu na Chopok som sa mala možnosť rozprávať aj s vašimi rendžermi (stráž ochrany prírody - pozn. autora). Veľmi oceňujem ich odbornú rozhladenosť i jazykovú zdatnosť. O to zvláštnejšie je, že plat vášho rendžera je až 14 - krát nižší ako u nás...

Vráťte sa ešte na Slovensko?

Celkom iste, inak by moja práca nemohla vzniknúť. Na budúci rok plánujem tri návštevy - v januári chcem absolvovať lyžiarsky beh, v lete turistiku a na jeseň polovačku.

Pofujete?

Áno, poľovníctvo je v Nórsku tradičnou a veľmi rozšírenou prírodnou aktivitou.

Čo vás na Slovensku nepotešilo?

Ludia v niektorých mestách sa mi videli trochu smutní, akoby im chýbala radosť zo života.

A čo naopak nesklamalo?

V mojom turistickom sprievodcovi sa písalo, že vašim národným jedlom je guláš. Mohla som ho ochutnať priamo medzi lesníkmi na Čiernom Balogu a musím povedať, že bol vynikajúci!

Nuž, nech je odpustená malá gastronomická dezinformácia, ktorú Rigmor vyčítala zo svojho sprievodcu. Dôležitejšie bude to, čo si v budúcnosti prečítame v jej práci o našich dvoch vzdialených, a predsa v čomsi blízkyh na prírodné krásy bohatých krajín.

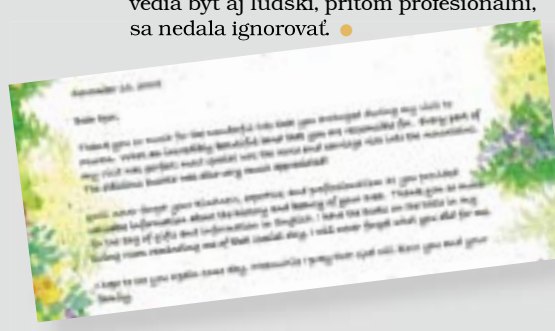

Perfektný, profesionálny, špeciálny...

Igor VISZLAI

Aj takýmito prívlastkami je popretkávaný list, ktorý je reakciou na jedno septembrové dopoludnie, ktoré sme sa venovali návštevníčke nášho regiónu. Keď som bol svojho času oslovený, či by sme vedeli sprostredkovať spoznanie zaujímavosti Muránskej planiny, zobral som to ako príležitosť otestovať si prístup k verejnosti v rámci LIK (Lesnícka informačná kancelária), aj keď trochu osobitejši. Ale veď aj návšteva nebola hocijaká. Hin až z Ameriky. Spoznanie chovu koní na Veľkej Lúke, vyhlídky z Poludnice a Muránsky hrad so svojim okolím, jesennými lesnými scenériami a presun medzi týmito lokalitami na koči v konskom záprahu vyvolali emócie. Tie pani Nancy, ktorú doprevádzali dvaja slovenskí študenti, položila na papier a rád sa s vami o ne podelím.

Určite, bolo to viac, ako je zámer LIK. Ale príležitosť aj za veľkou mláskou šíriť dobrú povest o slovenských lesníkoch, že vedia byť aj ľudskí, pritom profesionálni, sa nedala ignorovať.

Stromem České republiky roku 2005 je Pernštejský tis

Jiří JUNEK

Nejsympatičtějším stromem České republiky se pro rok 2005 stal Pernštejský tis. Svůj hlas mu v každoroční celostátní anketě Nadace Partnerství dalo 6 731 lidí z celkových 37 201 hlasujících. Příštích dvanáct měsíců tak bude kralovat českým a moravským stromům podle pověsti více než tisíciletý tis rostoucí pod hradem Pernštejn. Anketu vyhlašuje Nadace Partnerství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí. Cenu předal náměstek ministra životního prostředí František Pojer, Petr Obst ze Skanska DS a hej-

tman Jihomoravského kraje – lesní inženýr Ing. Stanislav Juránek, na Koncertu pro stromy, kde vystoupila Iva Bittová a Barbara Maria Willi.

Na druhém místě skončil s 5 094 hlasy legendami opředěný Votický javor ze Středočeského kraje. Na Polském vrchu, kde roste, kdysi stávala šibenice a dodnes tu lidé ve večerních hodinách vídají tmavou postavu ženy s širokým špičatým kloboukem. Třetí byla jen těsně malebná Lípa u Ústějovské kapličky v Jihočeském kraji, která získala podporu 4 879 hlasujících.

Letošní ročník ankety Strom České republiky roku 2005 byl zahájen symbolicky 21. března – první jarní den. Jednotlivci, rodiny, obce, sdružení, školy, firmy a další organizace z celé republiky mohly do konce května přihlašovat nejsympatičtější a pro ně významné stromy. Odborná porota pak z 99 návrhů vybrala dvanáct finalistů, kteří se utkali v závěrečném hlasování. Všichni milovníci stromů a přírody měli možnost vybírat a podpořit svého oblíbence prostřednictvím hlasovacích lístků a dárcovských SMS zpráv. Do ankety se letos zapojilo rekordních 37 201 hlasujících, což je dvojnásobek oproti loňskému roku. Slavnostní vyhlášení se uskutečnilo v podvečer Dne stromů v Besedním domě v Brně při příležitosti Koncertu pro stromy, na kterém vystoupily zpěvačka

a houslička Iva Bittová a pianistka Barbara Maria Willi. Odměnou pro Pernštejský tis bude jeho odborné ošetření na jaře roku 2006, které zajistí společnost Eden. Výtěžek z hlasování – 180 tisíc korun, bude v jarních měsících příštího roku použit na výsadby stromů po celém území Česka.

Podrobné informace naleznete na www.nadacepartnerstvi.cz nebo www.stromzivota.cz.

Jiří Junek je šéfredaktor lesnického časopisu *Silva Bohemica*

Návšteva z Poľských štátnych lesov

Lucia ŠALAPKOVÁ

V dňoch 14. novembra až 14. decembra navštívili Lesy SR, š.p., Banská Bystrica Roman Grubecki a Piotr Złotoń – stážisti Poľských štátnych lesov. Po krátkom pobyte na generálnom riaditeľstve si prezreli spracovanie kalamity na OZ Beňuš. Oboznámili sa s lesným hospodárstvom, poľovníctvom, turistikou ako aj slovenskou kultúrou na OZ Čierny Balog, OZ Palárikovo a svoj pobyt ukončili na OZ Sobrance. Vysoko ocenili slovenských lesníkov pri zvládaní spracovania kalamity vo veľmi náročných terénoch. Obdivovali taktiež lesné hospodárstvo, ktoré je v Lesoch SR na malom území veľmi rôznorodé – porasty od lužných lesov až po hornú hranicu lesa. ●

Foto: Roman Grubecki

Pernštejský tis

Biomasa - Čierny Balog

Boris PEKAROVIČ

S možnosťami využívania biomasy ako jedného z produktov š.p. Lesy SR B. Bystrica boli oboznámení účastníci konferencie, usporiadanej pre zástupcov samosprávy zo širšieho okolia okresu Brezno. Túto prezentáciu skúseností s využívaním lesnej štiepky usporiadalo GRLSR spolu so Strediskom biomasy so sídlom v Leviciach a s OZ Č. Balog v stredu 16. novembra.

Konferencia, spojená aj s ukázkou štiepkovania v teréne, splnila svoju úlohu – zabezpečil prvý kontakt predstaviteľov samospráv uvedenej oblasti s týmto trendom v ekonomike energetickej spotreby miest a obcí. Zástupcovia odštepných závodov zas

získali konkrétnejšiu predstavu o možnostiach produkcie vhodnej hmoty pre výrobu štiepky v lesnickej prevádzke. ●

Ing. Boris Pekarovič je vedúci obchodu a logistiky na OZ Čierny Balog

Foto: autor

Majstrovstvá Európy vo vábení jeleňov, Maďarsko 2005

Majstrom Európy sa stal Josef Kapras

Zľava: Róbert Štancel, Josef Kapras, Tamás Erdélyi.

Napriek tomu, že sa na predchádzajúcom ročníku ME vo vábení jeleňov predstavitelia národných poľovníckych zväzov dohodli o zorganizovaní VII. ročníka prestížnej súťaže v Poľsku, nestalo sa tak. Poľskí organizátori zlyhali, a preto sa víťazi národných súťaží v tomto roku stretli v Maďarsku. Zásahu na príprave podujatia mal predovšetkým Zoltán Murvay - zaniatený poľovník a majiteľ poľovníckej kúrie v mestečku Göd, asi 30 km severovýchodne od Budapešti.

Majster Kapras

VII. ročník poctilo svojou návštevou 17 vábičov jeleňov, ktorí reprezentovali poľovnícke organizácie z Maďarska, Českej republiky, Slovenska, Rakúska, Nemecka, Rumunska a Ukrajiny. Majstrom Európy sa stal Josef Kapras so ziskom 108 bodov. Trénuje od svojich pätnástich rokov. Jeho učiteľ, MVDr. Antonín Rudolf, bol z úspechu „na máčko“ a samozrejme žiaril šťastím, ako aj celá výprava ČMMJ. Vôbec prvýkrát v histórii sa podarilo získať cennú trofej práve poľovníkovi z Čiech. Originálny prejav, farbu a výšku hlasu vysoko hodnotili nielen rozhodcovia, ale aj ostatní účastníci. O bod menej získali Róbert Štancel z Hornej Štubne a Tamás Erdélyi z Maďarska. V roztrubovacej disciplíne - imitovanie hlasu odpočívajúceho jeleňa - bol úspešnejší majster Slovenska Róbert Štancel.

Vábiči v pivnici

Samotná súťaž sa uskutočnila netradične, vo vínnej pivnici. MVDr. Antonín Rudolf, rozhodca za Českú republiku, k priestorom dodáva: „Bol to veľmi dobrý nápad. Akustika vo vínnej pivnici je na takúto súťaž prijateľná. Mnoho vábičov trénuje doma, napríklad v kúpeľni a na Morave aj vo vínnej pivnici, aby nikoho nerušili. A naviac, keď si poľovník zaleje hlasivky počas tréningu kvalitným vínnom mocom, výsledok sa hneď dostaví“. Na druhej strane odznali aj názo-

ry, že vína pivnica nie je dôstojným miestom na prezentáciu poľovníctva pred laickou verejnosťou. Majster i vicemajster Európy svorne tvrdili, že prišli predovšetkým reprezentovať svoje krajiny a kvalita priestorov ich veľmi nezaujímala. Súťaž sa uskutočnila 3. novembra (štvrtok), čo značne ovplyvnilo návštevnosť a široká laická verejnosť chýbala. Ostáva tak nezodpovedaná otázka, ako by na uvedené priestory reagovali diváci. Kapacita pivnice by postačovala pre 70-80 divákov. Členovia miestneho poľovníckeho spolku pripravili pre účastníkov aj malé prekvapenie v podobe prijímania nového člena do vinárskeho cechu. Keďže bol vinárom-poľovníkom, skladal sľub nielen vínnemu moku a hroznovému výmladku, ale aj sluke ako symbolu poľovníckej jari. Podujatie spríjemnila aj módna prehliadka.

Klasika, ale v maďarčine

Súťažilo sa tradične v troch disciplínach: imitovanie hlasu mladého alebo starého jeleňa hladajúceho jelenice, ďalej jeleňa, ktorý ovládol čriedu jeleníc a nakoniec jeleňa vyhrádzajúceho sa súperi. Sedem rozhodcov si súťaž „odsedelo“ v samostatných boxoch, z ktorých nemali možnosť vidieť ani súťažiaceho, ani divákov. Hodnotili známami od 1 po 6 bodov. Súťaž moderoval pán Murvay iba v maďarskom jazyku, z čoho vznikol chaos medzi súťažiacimi pri nástupoch na pódium. Niektorí rozhodcovia nevedeli kedy skončila a kedy nasleduje ďalšia disciplína. Vzhľadom na disciplinovaný prístup rozhodcov i vábičov však tento nedostatok priebehu súťaže výraznejšie neovplyvnil. Na podujatí medzinárodného charakteru by však rokováci jazyk mal byť jednoznačne stanovený. Keď vychádzam zo svojich skúseností pri organizovaní Dní Sv. Hu-

berta i Majstrovstiev Európy vo vábení jeleňov v r.2001 na Slovensku, navrhol by som nemecký jazyk. Javí sa mi poľovníckej komunite bližší vzhľadom na množstvo bežne zaužívaných nemeckých výrazov v českom i slovenskom jazyku.

Neoficiálne opäť Kadérka

Na žiadosť organizátora, pána Murvaya, sa súťaže zúčastnil aj Vladimír Kadérka zo Slovenska. Nemohol byť oficiálnym členom slovenskej výpravy (v predchádzajúcom ročníku Majstrovstiev Slovenska nesúťažil, ale rozhodoval). V Göde získal najväčší počet bodov (116) zo všetkých súťažiacich, za čo si odniesol symbolický putovný pohár majiteľa poľovníckej kúrie rodu Nemeskéri Kiss Miklós. Minuloročný majster Európy László Homolya z Maďarska obsadil šiestu priečku.

Už vo februári v Salzburgu

Ďalší ročník Majstrovstiev Európy vo vábení jeleňov sa uskutoční už o tri mesiace, počas poľovníckej výstavy Hohe Jagd und Fischerei, od 24. do 26. februára 2006. Slovensko budú reprezentovať Róbert Štancel z Hornej Štubne, Ladislav Kuric z Bodinej a Ing. Alojz Kaššák z Domaníže. ●

Impozantne nainštalovaný jeleň bol posvätený na svätej omši, ktorá sa uskutočnila až po skončení súťaže.

Poľovníctvo na OZ Prievidza

Miroslav JURIK

Poľovné revíry

OZ Prievidza obhospodaruje **30.009 ha** poľovnej plochy, na ktorej vykonáva výkon práva poľovníctva vo vlastnej réžii.

Výmery jednotlivých revírov, ktoré OZ Prievidza obhospodaruje boli k 1.10.2005 nasledovné:

a) Tužina-Klačno 8726 ha • b) Vyšehradné 3402 ha • c) Malinová 2189 ha • d) Remata 5231 ha • e) Handlová 2819 ha • f) Dubiská 3330 ha • g) Cibajky 2043 ha • h) Buchlov 2269 ha • i) Skalka 1365 ha

Plán lovu raticovej zveri v r. 2005:

Jelenia zver: 330 ks z toho 104 ks jelen
• Daniela zver: 10 ks z toho 4 ks daniel
• Muflónia zver: 55 ks z toho 11 ks muflón
• Srnčia zver: 65 ks z toho 23 ks srnec
• Diviacia zver: 239 ks z toho 20 ks dospelý diviak

V roku 2004 splnil OZ Prievidza plán lovu na 70 %. Dôvodom bolo to, že v poľovných revíroch Vyšehradné, Malinová a Handlová sme začali po prieťahoch poľovať až v priebehu mesiaca november, čo bolo málo na splnenie plánu lovu.

Výsledky jelenej ruje 2005

OZ Prievidza odlovil s poplatkovými hosťami v priebehu ruje 44 jeleňov. Z toho 36 jeleňov ulovili zahraniční poľovní hostia a 8 tuzemský poľovní hostia. Zo 44 jeleňov ulovených jeleňov bolo 10 medailových trofejí:

3 strieborné: 195 CIC, 192,99 CIC, 190,85 CIC, 7 bronzových: 172,45 CIC, 170,35 CIC, 170,1 CIC, 172,15 CIC, 175,25 CIC, 181,15 CIC, 185,23 CIC. Počas ruje boli poplatkovo ulovené aj 4 muflóny, 1 dospelý diviak, 2 lanštiaky a 1 diviaca.

Na OZ Prievidza sú určené presné kompetencie jednotlivých zamestnancov pri zabezpečení výkonu poľovníctva a poplatkového lovu zveri. Hostia, ktorí majú záujem o poplatkovú poľovačku, sa kontaktujú s poľovným referentom OZ Prievidza, ktorý ich oboznámi s podmienkami lovu. Takže hosť, ktorý príde na poľovačku, je informovaný o všetkých možnostiach lovu na OZ Prievidza (individuálny lov, spoločné poľovačky), o platných aktuálnych cenách jednotlivých druhov zveri, ako aj možnosti ubytovania v poľovníckych zariadeniach OZ Prievidza. Každý hosť posielal potom písomnú žiadosť o poplatkový lov tej ktorej zveri a spätne je mu odoslaná pozvánka na poľovačku, v ktorej je uvedený aj termín konania poľovnej akcie. Po skončení poľovnej akcie prebieha jej vyúčtovanie. U zahraničných poľovníckych hostí vykonáva vyúčtovanie len poľovný referent OZ Prievidza, u tuzemských poľovníckych hostí vykonáva vyúčtovanie vedúci lesnej správy (poľovný špecialista – pokiaľ je toto miesto na LS zriadené).

Poľovníckych hostí sprevádzali vo väčšine prípadov zamestnanci OZ Prievidza a v niektorých prípadoch aj bývalí zamestnanci na dohodu o výkone činnosti. Pridelovanie sprievodcov má v plnej kompetenci vedúci lesnej správy spolu

s poľovníckym špecialistom, pokiaľ je táto funkcia na lesnej správe vytvorená. Popri doprovodoch sa vykonávajú priebežne aj ďalšie lesnícke činnosti, ako je ťažba, približovanie a odvoz dreva.

Preberanie diviny má na starosti konkrétny zamestnanec, ktorý je hmotne zodpovedný za chladiarenské zariadenie a kontaktuje aj výkupný závod Topoľčianky. Dodacie listy sa z jednotlivých chladiarenských zariadení sústreďujú na OZ Prievidza, kde poľovný referent vyhotoví podklad k fakturácii. Týmto je zabezpečená aj kontrola dodávok diviny.

Rozšírenie výmery poľovnej plochy a vytvorenie miesta poľovného špecialistu

V zmysle usmernenia GR v r. 2004 OZ Prievidza nepredložil nájomné zmluvy v 3 poľovných revíroch na výmere **8 410 ha** a ponechal ich v režijnom obhospodarovaní. Na Lesnej správe Nitrianske Pravno sa tak podarilo spojiť 3 revíry o celkovej výmere **14.317 ha**. Na takejto výmere je predpoklad systematického a kvalitného chovu jelenej zveri a dosiahnutie dobrých ekonomických výsledkov. V r. 2005 sa na tejto lesnej správe vytvorilo miesto poľovného špecialistu. V budúcnosti predpokladá OZ prevzatie aj ďalších poľovníckych revírov do vlastného obhospodarovania a to všade tam, kde výmera štátnych pozemkov presahuje 51 % výmery poľovnej plochy. S tým je samozrejme spojené aj zvyšovanie objemu výroby a vytváranie ďalších pracovných miest – poľovníckych špecialistov na lesných správach. Jednou z nie bezvýznamných výhod je aj kontrola nad škodami zverou v týchto poľovných revíroch. ●

Ing. Miroslav Jurík je poľovný referent OZ Prievidza

Výstava Poľovníctvo a Lesníctvo

Jaroslav JAKUBČIN

V dňoch 10. – 12. novembra sa v priestoroch Domu techniky ZSVTS Košice uskutočnil II. ročník výstavy

Poľovníctvo a Lesníctvo. Odštepny závod Košice na tejto výstave prezentoval „Príroda blízke obhospodarovanie lesa“

na objekte Pro Silva – Smolnícka Osada, LS Margecany. Na súbore 35 fotografií z lesných porastov sme prezentovali prírodu blízke obhospodarovanie lesa. Zároveň na porastových mapách z r.1975 a 2004 bol dokumentovaný vývoj na danej lokalite za posledných 30 rokov. Vývoj zastúpenia drevín sme ukázali na grafoch, z ktorých účastníci mohli získať informácie o zastúpení drevín jednotlivých etažiac od roku 1975 až do roku 2004.

Súčasťou výstavy bol aj odborný seminár, na ktorom odzneli prezentácie na témy: Zákon o lesoch 326/2005; Dopady zákona o lesoch č.326/05 na hospodárenie súkromných subjektov; Poľovníctvo v režijných revíroch LSR š.p.; Jelenia zver vo východoslovenskom regióne; Škody spôsobené veľkou zverou v LH a poľnohospodárstve; Besnota a vakcinácia zveri proti KMO. ●

Ing. Jakubčín je vedúci les.výroby OZ Košice

„Plicka“ z Čierneho Balogu

Aby nám náš život chutil, musí byť namiešaný podľa dobrého receptu. Nesmú v ňom chýbať dôležité živiny i jemné dochucovadlá: práca a koničky, láska a rodina, námaha a oddych, plač i smiech, priatelia aj známi... Ak by sme zabudli primiešať krásu a harmóniu, bol by to pokrm možno výživný, no chutil by mdllo. Bohatým zdrojom týchto vzácnych ingrediencií je oblasť umenia. Niet tu jednotného návodu, každý z nás má „slabosť“ na niečo iné. Navyše, tí najšťastnejší dokážu krásu umenia nielen prijímať, ale aj rozdávať. Veľa takýchto vzácnych ľudí je aj medzi lesníkmi. Niet divu! Príroda je veľkou inšpirátorkou a pocity krásna, ktoré zažíva každý, kto do nej vstupuje s otvorenými očami i srdcom, sa často dožadujú akéhosi zhmotnenia.

Jedným z tých, pre ktorých je les nielen objektom profesionálneho záujmu, ale aj nevyčerpateľným prameňom tvorivej radosti, je Ing. Boris PEKAROVIČ, vedúci obchodu a logistiky na OZ Čierny Balog.

Obyvatelia hlavného mesta zvyšok Slovenska navštevujú síce radi, no nestáva sa často, aby Bratislave dali natrvalo zbohom. Ako sa vlastne taký veľkomestský chlapec stane „baločanom“?

Keď sa obzriem v čase späť, tak sa mi zdá, že to bol proces pomalý, ale logický. Bol som naozaj typický mestský chalan a príroda mi bola v mladosti dosť vzdialená. Záujmami som bol vtedy celkom inde. Navštevoval som ľudovú školu umenia a myslím, že celkom úspešne. Ako huslista som sa dokonca stal vedúcim detského orchestra, s ktorým som pochodil kus republiky, ba i v Slovenskej filharmónii sme mali svoj koncert. Moji hudobní učitelia mi odporučili pokračovať na konzervatóriu, a tak sa aj malo stať. Potíkal som sa preto vtedy častejšie popri mojej budúcej škole a asi ma pred ňou zachránilo len to, že tréningové zvuky, ktoré sa šírili z jej otvorených okien, ma dosť vystrašili... Nastúpil som preto radšej na „SVŠ – ku“, kde som neskôr začal chodiť so spolužiakmi a s gitarou v ruke na „čundre“. Odrazu som zistil, že existuje aj les. Boli to však len prvé dotyky, ktoré vyzerali ako celkom nevinné zaľúbenie sa. Mojm profesionálnym osudom sa v tom čase totiž mala stať filológia. Písal som v triede najlepšie slohy a triedna učiteľka ma orientovala práve týmto smerom. Veľmi som ju však sklamal, keď som si zistil, že lesníctvo sa dá študovať a rozhodol som sa to aj skúsiť.

Husličky, slohy, gitara – naozaj nevelmi typická orientácia pre budúceho lesníka...

To však pokračovalo aj na lesníckej fakulte. Ja som sa tam k tým husličkám ani veľmi nepriznával, no keď sa o nich dozvedela pani Almäšiová, nepomohlo mi nič, musel

DOBRÉ SVETLO

JÁN MIČOVSKÝ

som nastúpiť do Poľany! Bol som v nej potom celých päť rokov primášom. Rád však na to spomínam, lebo som tu zažil hudobný prerod. Dovtedy som hrával len klasiku a ľudová hudba sa mi nevelmi pozdávala. So súborom som však začal chodiť na dlhé hudobné výlety do Podpoľania, kde som sa naživo stretával s takými osobnosťami ako Ondrej Molota, či Ján Dušan Berky. Tu niekde som začal natrvalo strácať bratislavské gény! Preto po skončení fakulty som už nepomýšľal na návrat domov, ťahal ma to do okolia Poľany. V tomto období však došlo aj k zákonitému zlomu, nastal čas práce a hudobnú orientáciu som postupne obmedzoval. Začias som síce ešte hrával v Partizáne Biotika i tu na Balogu,

Zimný chodník

no bola to už len labutia pieseň.

Hovoríme stále o hudbe, no ty si medzi kolegami známy predovšetkým ako dobrý fotograf...

Dovoľ, aby som ťa najprv popravil, nie fotograf, po slovensky sa správne povie fotografista...

Aha, tvoja pani profesorka sa s tou filológiou nemýlila...

Faktom je, že humanitná orientácia sa prelína celým mojm životom. Rozdelil by som to na také štyri sektory. Okrem hudby ma vždy bavili jazyky, ktoré som sa ľahko učil. Viem nemecky, rusky, dohovorím sa taliansky a vari aj anglicky. Potom je to aj práca so slovom, pani profesorka to asi odhadla dobre, dodnes pomáham s vydávaním časopisov pre niektoré záujmové skupiny. A napokon je to naozaj fotografia. Priradil by som sem aj prácu s počítačom. Je zaujímavé, že mnoho ľudí s umeleckými sklonmi dokáže podľahnúť jeho možnostiam. Spomeňme si len na Jara Filipa, ktorý bol známym počítačovým odborníkom...

Vráťme sa k tej fotografii, kedy si s ňou začal?

Keď som mal 14 rokov. Otec si kúpil flexaret, čoskoro ho to však prešlo a aparát sa tak dostal ku mne. Postupne si ma fotografia celkom získala. Počas lesníckej fakulty som bol členom fotokružku, zúčastňovali sme sa rôznych výstav. Najviac ma obohatilo absolvovanie diaľkového štúdia fotografistov v osemdesiatych rokoch, ktoré viedla pani Škrinárová z Osvetového strediska v Banskej Bystrici. Myslím, že práve fotografia mi umožňuje dostať zo seba výtvarnú výpoveď. Oddávna som takúto potrebu cítil, no nevedel som ani kresliť, ani modelovať či vyrezávať - a fotografia sa mi preto stala riešením...

Tvoje fotografie sú tro-

chu zvláštne. Každý, kto si otvorí na webe tvoju fotogalériu (www.boris.photo.szm.sk) zistí, že v lese nehľadáš široké panorámy. Tvoj pohľad je skôr taký zasnený, lyrický...

Vždy ma bavilo fotografovať to, čo iní nefotografujú. Les je v podstate veľmi okukaným objektom a veľké pohľady rád prenechám iným. Mňa očaril predovšetkým detail a polodetail. Fotoaparát mám pri sebe neustále, pretože pri našej práci máme to

šťastie, že zábery sa nám ponúkajú na každom kroku. A ak sa k tomu pridajú také farby jesene ako tohto roku, tak je presila inšpirácie obrovská. Každý padnutý list je už vlastne umelecký polotovar. Len vyčkať na dobré svetlo a nájsť ten správny pohľad! Je to však nekonečné hľadanie. Vždy, keď mám pocit, že som práve urobil svoje životné fotografie, príde záber, ktorý tie predchádzajúce zatieni. Asi je to spojené s vyzrievaním, ľudským i profesionálnym.

Tvoje fotografie nachádzame v lesníckych časopisoch i knihách. Mnohé z nich sú aj dôležitým dokumentom o lesníckom živote...

Fotodokumentáciu Lesného závodu v Čiernom Balogu mám od roku 1976. Sú to tisícky fotografií, ktoré si vtedy nik osobitne necenil.

Hrončok

Dnes majú mnohé z nich už historickú hodnotu. Som rád, že v Lesoch SR môžem svojho koníčka uplatniť, pričom poznanie, že vedenie moju prácu oceňuje, je pre mňa veľmi dôležité. Nehovoriac o tom, že mi podnik vytvára aj materiálne podmienky.

Dávaš prednosť klasickému alebo digitálnemu aparátu?

Toto mám už vyriešené, jednoznačne sa držím digitálu. Všetko však má svoje za i proti. Pri digitálnej fotografii sa jej obrovské možnosti obracajú niekedy proti nám. Každý dnes fotí všade a všetko a hodnota fotografie tým klesá. Nehovoriac o tom, že je problém orientovať sa v obrovských databázach. Okrem fotoaparátu používam aj digitálnu kameru, ktorá neslúži len na zachytenie pohybu, ale umožňuje aj umelecké stvárnenie. A tak som sa vlastne dopracoval k nádhernej trojici – fotoaparát, kamera a počítač. Práve ten je najnapínavejšou a najradostnejšou časťou mojej práce, pretože tu môžem dotvoriť zábery čo najviac podľa svojho čítania. Možnosti softvéru pri strihu a úprave záberov sú nekonečné, každý rok sa vyvíjajú a preto neostáva nič iné, len pravidelne investovať. Občas však prichádzajú životné satisfakcie, ktoré tomu všetkému dávajú zmysel. Nedávno mi

spisovateľ Peter Kováčik (o.i. autor známej *Nevery po slovensky* – pozn. red.), ktorému som ako zostavovateľovi dal zábery do monografie o Čiernom Balogu, povedal: „Netušil som, že je takto možné nafotiť môj rodný kraj – vy ste Plicka Čierneho Balogu!“. Je to pre mňa potvrdenie starej pravdy, že nikdy netreba prestať fotiť, aj keď celé roky ba desaťročia vaše fotografie nikto nepotrebuje. Fotografie sú ako víno – čím staršie, tým vzácnejšie. Asi žiadneho fotografistu však neteší robiť fotografie len pre seba... Pociť, že budú slúžiť ľuďom aj vtedy, keď tu už nebudem, je pre mňa veľmi dôležité...

Teda fotografia ako výpoveď o zmysle života jej tvorcu i tých naokolo...?

Iste, je tom aj kus životnej filozofie. Možno snaha o nájdenie onoho pevného bodu v nekonečne. Nikdy nemôžeme spoznať celý vesmír, šancu máme jedine pri niekoľkých jeho zrníčkach vo svojom okolí. Preto nefotím veľké panorámy, ale sa snažím svet lesa a človeka objavovať v detailoch. Myslím si, že najlepšou výpoveďou o vesmíre, ktorú môže fotografista urobiť, je pohľad cez objektiv na vlastné vnútro. Napokon, ktorý vesmír je ten naozajstný, ten naokolo, či ten v nás...?

Foto: Boris Pekarovič

Keď požiadate Borisa Pekaroviča, aby s vami autom - hoc len na chvíľu - niekam odskočil, zoberie si so sebou doklady a – fotoaparát. Cez jeho hľadáček sa na farebný i čiernobiely svet okolo seba díva už takmer 40 rokov. Tak tomu bolo na LS Šaling, vo funkcii pestovateľa i ťažbára na závode, počas 15 ročného pôsobenia v pozícii vedúceho škôlkárskeho strediska, i ako námestníka riaditeľa závodu. Jeho umelecké čítanie obohatili aj mnohé rozhovory s múdрым hercom Andrejom Mojžišom, s ktorým ho dlhé roky spájal blízky príbuzenský vzťah.

Pekarovičov umelecký svet však nie je svetom samým pre seba. Jeho životnou filozofiou je všimáť si na svete to krásne, no – ak sa dá – tak aj pomôcť. Alebo sa aspoň nezučastňovať na tom, čo by mohlo niekomu poškodiť.

Fotografisti majú osobitný pozdrav. Pripomínajú si ním základnú potrebu svojich objektívov. Ak sa pozorne zahľadíme na fotografie Borisa Pekaroviča, prečítame si tento pozdrav priamo z obrázkov, ktoré ponúka jeho neraz až mystický svet lesa. Je to už nielen pozdrav, ale priam posolstvo. Posolstvo každému, komu sa žiada primiešať do svojho životného receptu kus pohody a krásy.

Dobré svetlo. ●

S biomasou na večné časy a nikdy inak

Jana GEROVÁ

Všetko sa dá, len treba chcieť

Využitie obnoviteľných zdrojov v energetickej bilancii Slovenska predstavuje v súčasnosti len 1,6%, a to napriek 42% lesnatosti krajiny a vhodným prírodným podmienkam. Jedným z potenciálne najvýznamnejších trvalo obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku je aj biomasu. K jej hlavným producentom patrí aj lesné hospodárstvo. V našom podniku sa tejto problematike v poslednom období venuje zvýšená pozornosť, čoho hmatateľným dôkazom je aj vznik Strediska Biomasa. To zastrešuje produkciu lesnej štiepky, ktorej produkcia sa v roku 2005 odhaduje na 80 000 t. V porovnaní s rokmi 2003 a 2004, kedy sa vyrobilo cca 20 000 t, je to markantný nárast. A to sme ešte len na začiatku. Pre rok 2006 je naplánovaných 140 000 t, no perspektívny potenciál zdrojov biomasy je až 1 100 000 t. Poďme sa ale teraz spolu pozrieť nato, ako sa k celej problematike postavili na OZ Čadca. Aké skúsenosti získali a s akými problémami sa museli popasovať, nato som sa opýtala mladého lesníka Pavla Zatlukala z LO Vychylovka (výmera cca 1 950 ha).

Na úvod obligátna otázka. Kde si sa prvýkrát stretol s biomasou ako takou?

Začínali sme spolu s kolegom Jožkom Kultanom, s ktorým som sa zúčastnil ukážok prác štiepkovača na OZ Levice. Dalo by sa povedať, že takto som sa dostal ku štiepke. Postupne sme začali zisťovať, odkiaľ by bolo možné získať hmotu na štiepkovanie. V porastových mapách sme vytipovali lokality, v ktorých sa dalo už v prebiekajúcej kalamitnej drevo (podkôrníková kalamita) a využiť ho na výrobu lesnej štiepky.

O tom, že tvoja snaha bola korunovaná úspechom, svedčí aj fakt, že sa ti na tvojom v obvode podarilo pripraviť 600 m³ energetickeho dreva. Na prvý pohľad jednoduché, ale v skutočnosti iste oveľa zložitejšie. S akými problémami si sa stretol na začiatku?

Bolo toho viac. Najskôr by som spomenul ľudský faktor. Presvedčiť tunajších chlapov nebola veru hračka. Všetko si vyžaduje svoj čas a oni si postupne musia zvykať na nový systém práce. A musím uznať, že nie vždy

Tenká hmota v Granátovej doline

je pre nich výhodný. Veď kto by dobrovoľne sám pre seba volil ťažšiu cestu? Ani 30 % prirážka za ťažbu stromovou metódou nie je dostatočnou satisfakciou, ktorá by vyvážila ich zvýšené náklady i náročnejší spôsob približovania (rúbanie smerom do kopca, ťahanie za hrubší koniec). Ale i napriek tomu ostávajú, hoci zarobia menej. V tejto súvislosti by som ešte chcel poukázať na kvalitu práce našich dodávateľov a potrebu ich ďalšieho vzdelávania. Zvyknem im hovoriť, že pekné drevo treba dať do guľatiny. A to je také, z ktorého by si sami doma vyrobili dosku.

Toto sa tak trochu týka aj spôsobu vyplácania dodávateľov prác. Ani to nebolo bezproblémové...

Áno, je to tak. Súvisí to s podielom nehrúbia, ktorý sa väčšinou po prebratí pripravenej hmoty regionálnym manažérom Strediska Biomasa zvyšuje. Tak v podstate dochádza k zníženiu objemu kubíkov, ktoré môžem dodávateľom zaplatiť. V úplných začiatkoch sme to robili tak, že sme kvalifikovaným odhadom stanovili podiel nehrúbia a chlapov aj hneď vyplátili od m³, ktoré vyťažili. Tu sme išli takpovediac do rizika, že nám vznikne manko v m³ hrúbia.

Naozaj nezávideniahodná situácia. Ale ako ťa poznám, určite si sa vynašiel. Aké kroky si podnikol?

Dnes to funguje tak, že dodávateľov vyplácame až po prebratí štiepky regionálnym manažérom. Aby sme

spresnili odhad vyťažených kubíkov, dodávatelia si sami merajú dĺžku a priemer a samozrejme aj kusy (ide o hrúbie). Tieto údaje slúžia len pre moju internú potrebu. Následne stanoví preberač podiel hrúbia a nehrúbia a samozrejme objem v m³. Až na základe týchto údajov a po prepočítaní ton na m³ z vážnych lístkov, vyplácam našich dodávateľov.

Zaujímalo by ma ešte porovnanie objemov, ktoré získaš od dodávateľov s tými, ktoré ti preberie regionálny manažér. Vznikajú tam nejaké významnejšie rozdiely?

Minule som to zisťoval a pri 400 m³ to bolo 20 m³. Pokiaľ by som dodávateľov vyplácal pred prebratím, chýbalo by mi kdesi pekné množstvo dreva. Keďže ich však vyplácam až potom, tento problém tu nevzniká. Ale či sú spokojní aj oni, to je už iná otázka. Možno by stálo zato porozmýšľať nad zmenou systému vyplácania dodávateľov.

To boli problémy s preberaním hmoty a vyplácaním dodávateľov. Narazil si ešte na niečo, čo ti takpovediac znepríjemňovalo život?

Na začiatku ma občas „zdvihlo zo stoličky“, keď som zistil, že mi štiepkovače „žozrali“ aj vlákninu, ktorá nebola pripravená pre nich. Ale to sme si hneď na začiatku vyjasnili a v súčasnosti už nedochádza k žiadnym nedorozumeniam.

Čo ma ale ešte stále hnevá, sú zvyšky, ktoré ostávajú po štiepkovači v lese na OM. Jedna kôpka tam, druhá sem... Ale keď sa to spočíta, sú to predsa len kubíky, ktoré mi len tak ostávajú v lese a nedostanem za ne ani deravý groš. A ak sa k tomu pridá ešte doslova

Najskôr by som spomenul ľudský faktor. Presvedčiť tunajších chlapov nebola veru hračka.

„vyfúkaná štiepka“ počas jej prevozu nákladným autom bez plachty, tak to nie je zase tak málo.

Keď sme sa už dostali k samotnému štiepkovaniu a odvozu, ktoré sú už zabezpečované zo strany Strediska Biomasa, aké skúsenosti máš s nimi?

Odhládnuť od tých pár momentov, ktoré som tu už spomenul, hodnotím našu vzájomnú spoluprácu ako veľmi dobrú. Osobitne by som

V skratke povedané, výroba štiepky v týchto podmienkach je náročná, ale dá sa s tým popasovať.

chcel spomenúť ich ochotu pomôcť pri odstraňovaní zvyškov pri čistení priekop, ktoré sú tiež vhodné pre výrobu lesnej štiepky.

Výroba lesnej štiepky a Kysuce – aké sú špecifiká tohto spojenia?

Dalo by sa to zhrnúť do nasledujúcich bodov: členité, ťažko dostupné terény, dlhšie približovacie vzdialenosti, nedostatočne vybudovaná cestná sieť a nakoniec to najlepšie – podkôrníková kalamita. Väčšina dreva sa približuje klasickou metódou pomocou LKT-čky a koní, nasadenie moderných lanovkových systémov sa javí ako nemožné

(nevhodná štruktúra cestnej siete a skladov, roztrúsená kalamita). Podkôrníková kalamita kladie zas vyššie nároky na okamžitý odvoz hmoty pripravenej na štiepkovanie. V skratke povedané, výroba štiepky v týchto podmienkach je náročná, ale dá sa s tým popasovať. Kladiem si však otázku, či je ekonomicky vhodné zavádzať rovnaký systém výroby štiepky na všetkých OZ, či by nebolo vhodné viac ju presadzovať na juhu Slovenska. Tam sú tie podmienky predsa iné. Nechcem tým povedať, že si neuvedomujem význam biomasy pre náš podnik ako celok, len by snáď stálo zato zamyslieť sa nad tým, či by diferencovaný prístup k jednotlivým lokalitám Slovenska nepriinesol ešte väčší úžitok....

Nedotkli sme sa ešte trojuholníka lesník - OLH - výroba lesnej štiepky. Ako by to malo v praxi vyzeráť?

Aby to naozaj fungovalo, je úzka spolupráca lesníka a OLH nevyhnutná.

Môj OLH, Jožko Matejčík, mi už pri vyznačovaní ťažby dáva tipy na porasty (hlavne tie napadnuté kalamitou), ktoré by boli vhodné na výrobu lesnej štiepky. Ja už len potom vyrobím „úkolák“ a vysvetlím dodávateľom prác, ako si to všetko predstavujem. Pre mňa ako lesníka je dôležité, aby som z lesa dostal preč tenkú hmotu, a preto štiepkujem....Zjednodušene povedané.

Sme už takmer na konci nášho rozhovoru, ale ešte sme sa nedotkli jednej veľmi dôležitej oblasti. Ako vlastne získavaš vhodnú hmotu z porastov?

V podstate existujú dve možnosti. V porastoch s miernym sklonom

Uvedomujem si význam produkcie biomasy nielen pre náš podnik, ale aj pre celé Slovensko. Podiel výroby energie z obnoviteľných zdrojov je alarmujúco nízky.

Som rád, že sú to práve Lesy Slovenskej republiky, ktoré sa nezaklajú tejto výzvy a sú jedným z rozhodujúcich subjektov, ktoré sa podieľajú na samotnom vytváraní trhu s energiou z obnoviteľných zdrojov.

využívame stromovú metódu prilížovania. Mojou snahou je - čo sa dá, neodvetviť. To je možné v 40 - 60-ročných porastoch s hmotnosťou do 1 m³. Na OM sa potom vyrobí jedná gulatinové sortimenty, ale zároveň sa pripraví i hmotu pre výrobu biomasy (konáre po odvetvení, neodvetvená korunová časť).

A čo tá druhá možnosť?

To sa už bavíme o rubných po-

V družnej diskusii s kolegom Jankom Mičovským

rastoch. Tu je využívanie stromovej metódy náročné, a to aj vzhľadom k tomu, že nevyužívame moderné lanovkové technológie. Uvažoval som, ako to urobiť čo najlepšie. Takže vyzerá to asi tak, že pri použití klasickej ťažbovej metódy je strom rozdelený 1 resp. 2 rezní, priamo v poraste sú vyrobené 12 resp. 8 - metrové dĺžky, no korunová časť ostáva neodvetvená a je približená na OM. No a tam sa následne postupne hromadí hmotu vhodná na štiepkovanie.

Na záver by som sa ešte chcela opýtať na tvoj osobný názor na výrobu biomasy, a to bez ohľadu nato, že sa tak niekto rozhodol na generálnom riaditeľstve.

Túto tému sme už trochu načili. Uvedomujem si význam produkcie biomasy nielen pre náš podnik, ale aj pre celé Slovensko. Podiel výroby energie z obnoviteľných zdrojov je alarmujúco nízky. Som rád, že sú to práve Lesy Slovenskej republiky, ktoré sa nezaklajú tejto výzvy a sú jedným z rozhodujúcich subjektov, ktoré sa podieľajú na samotnom vytváraní trhu s energiou z obnoviteľných zdrojov. Veď ako sa hovorí, kto prv príde, ten prv melie...

Ako som sa už ale vyjadril predtým, nebolo by možno na škodu voliť diferencovaný prístup v závislosti od konkrétnych podmienok toho -ktorého regiónu.

Výrazné zvyšovanie cien energií v posledných dvoch rokoch, hlavne zemného plynu, ktorý má najväčší podiel na výrobe tepla pre domácnosti na Slovensku, dáva predpoklady na zvýšený odbyt biomasy. To je jedna z odpovedí na otázku „prečo“.

Ďalším je posledná novelizácia Zákona o ovzduší č. 393/98 Zz., ktorá stanovila výnimky do roku 2008 pre všetkých veľkých výrobcov tepla na súčasnú produkciu emisií ako tuhých znečisťujúcich látok (popolček), oxidov síry, dusíka a uhlíka. Z týchto dôvodov teplárne už teraz začínajú prijímať opatrenia, ktoré by v budúcnosti umožnili čiastočnú náhradu spaľovania hnedého uhlia a lignitu za štiepku.

A z pohľadu strategického manažmentu je snáď najdôležitejšia skutočnosť, že cena štiepky sa v súčasnosti odvodzuje z ceny vlákninového dreva. V prípade zvyšovania požiadaviek trhu na biomasu je možné očakávať, že sa ceny vlákninového dreva budú zvyšovať, lebo výroba energetickej štiepky resp. palivového dreva sa bude zvyšovať z podielu vyrobeného vlákninového dreva.

Takže celú problematiku je treba chápať globálnejšie, nielen z tohto pohľadu, že pridávame odstepným závozom ďalšie starosti a že samotná produkcia lesnej štiepky nie je pre závoz až tak ekonomicky zaujímavá. Z celopodnikového hľadiska má jej výroba strategický a nezastupiteľný význam. Iste, stále je čo vylepšovať a nič nie je hneď optimálne. Stále sa učíme a hľadáme tie najlepšie riešenia. ●

Foto: autorka

LESNÉ HOSPODÁRSTVO VO VEĽKEJ BRITÁNII

Rozloha	24.291 mil. ha
Lesnatosť	2.665 mil. ha (11.6%)
Zásoby	340 mil. m ³

Drevinové zloženie

Ihličnaté dreviny spolu 59,1%						
sm	Bo	Sc	ost.	zm.		
48%	17,2%	5,6%	6,5 %	0,7%		
Listnaté dreviny spolu 40,9%						
Db	Bk	Js	Jv	Br	ost.	zm.
24%	3,5%	5,4%	2,8%	6,7%	6,3%	6,8%

Ťažba ročná \varnothing 8,895 mil. m³

Vlastnícke pomery Súkromné 63,2%
Verejné 36,8%

Obchod s drevom

Import 9,306 mld USD
z toho rezivo 18%
velkop. materiály 11,5%
celulóza 9%
papier a lepenky 61%
ostatné 0,5%

Export 2,378 mld. USD
z toho rezivo 1,6%
velkop. materiály 5%
celulóza 0,6%
papier a lepenky 90%
ostatné 2,8%

Zdroj: UNECE, FAO

Rubriku pripravuje Ing. Berta Ondrišová

Newsletter III september 2005

Ľudmila MARUŠÁKOVÁ

PAWS – pedagogické aktivity
v lese, koncept seminárov pre
lesníkov

2. časť

Conrad Scholz, vedúci Odborného ústavu pre lesné hospodárstvo v Müllrose odpovedal na otázku, čo pre neho znamená lesná

pedagogika: „Lesná pedagogika je vzdelávacia a výchovná práca zaoberajúca sa lesom a má za cieľ prednostne sprostredkovať pozitívny vzťah človek-príroda a prispievať tak k uvedomovaniu si významu lesa. Okrem toho má lesná pedagogika tiež ľudský, psychologický aspekt, pretože lesnou pedagogikou je možné taktiež kompenzovať niektoré deficity spoločnosti. Máme na mysli nedostatky v medziľudských vzťahoch a vo vzťahoch medzi človekom, lesom a prírodou. Účastníci lesnej pedagogiky sa aktívne stretávajú s prírodou, a tak lesná pedagogika prispieva k zlepšeniu ich vnútorného rozpoloženia“.

Lesný pedagóg **Hans Schild**, pedagogický poradca a vedúci seminárov v stredisku LERNORT NATUR, hovorca poľovníkov v Ne-

meckom poľovníckom zväze odpovedal na otázku, aký význam bude mať lesná pedagogika z politicko-vzdelávacieho pohľadu v budúcnosti takto: „Lesná pedagogika môže ukázať, ako sa realizuje už 200 rokov princíp trvalo udržateľného hospodárenia v ekonomických podmienkach. Ďalší aspekt spočíva v možnosti ukázať, čo a ako sa môžeme od prírody učiť. Môže teda sprostredkovať mládeži pozitívne perspektívy v budúcnosti“.

Na otázku, ako je možné nadchnúť i „problematické skupiny“,

odpovedal pán Schild: „Nie sú žiadne „problematické skupiny“, je len nesprávne oslovenie. Mladým ľuďom je možné priblížiť význam lesa a prírody napr. aj výzvou k preukázaniu odvahy, zadaním dobrodružných alebo tímových úloh. Súčasne sa takto podporuje ich osobnostný rozvoj (sociálne učenie). Podobne aj z dospelých návštevníkov je možné pomocou správneho oslovenia urobiť nadšenejších a vnímavých účastníkov“.

Lesník **Martin Wagemann**, vedúci Lesného informačného centra v Hammerhofe, Lesný úrad Bad Driburg, Les a drevo, NRW: „U detí a mládeže nie je dostatočne prezentovaný význam lesa pre spoločnosť, hoci práve deti a mládež sú zodpovedné za náš zajtrajšok. Environmentálna výchova je nevyhnutná. Práve vzdelaní lesníci majú dobré predpoklady pre lepšiu informovanosť o lese, dreve a prírode. So svojimi 300 rokov nazhromaždenými skúsenosťami môžu plným právom demonštrovať, čo znamená pojem trvalo udržateľné hospodárenie. Požiadavka ďalšieho vzdelávania v oblasti environmentálnej výchovy nám všetkým pomôže, aby sme naše znalosti mohli lepšie odovzdávať“.

Lesník z Rakúska **Leopold Ivan**, odpovedal na otázku, v čom vidí nevyhnutnosť lesnej pedagogiky takto: „Je nutné s prírodou oboznamovať hlavne deti. Lesnú pedagogiku vnímam ako prínos lesného hospodárstva pre vzdelávanie a snahu o zlepšenie vzťahu les - človek“.

Podľa jeho názoru je nutné určité vybavenie, aby človek mohol realizovať dobrú lesnú pedagogiku. „Najprv som si myslel, že my lesníci nepotrebujeme žiadne odborné pedagogické vzdelanie, pretože máme odborné kompetencie a lesnícku prax. Potom som však pri spätnom pohľade na svoje predchádzajúce aktivity

v lese zistil, že človek veľmi nutne potrebuje určité vybavenie (ako sú základné pedagogické poznatky, špeciálne hry a ďalšie), že veľmi pomáhajú rôzne formy školení (výmena názorov, skúseností, diskusia s kolegami a pedagógmi, príp. s praktickými školiteľmi). Moje aktivity v lese majú teraz úplne inú úroveň a pre mňa sú vychádzky do lesa s malými alebo veľkými návštevníkmi akejkoľvek vekovej skupiny veľkým potešením. Vďaka cenným radám je pre mňa jednoduché sprostredkovať poznatky o lese hravým spôsobom pre účastníkov každého veku“.

Podobný názor má aj **Eva Hudcová**, ktorá je priekopníčkou lesnej pedagogiky na Slovensku.

„Z pedagogického hľadiska bolo pre mňa najväčším problémom prispôbiť môj spôsob komunikácie jednotlivým cieľovým skupinám, vyhnúť sa špecifickej lesníckej terminológii a dokázať vysvetliť problém čo najjednoduchším spôsobom. Pre väčšinu lesníkov je lesná pedagogika len koníčkom alebo jednou z mnohých pracovných povinností. Je preto pre nich potrebné vymieňať si navzájom skúsenosti, stále im však chýba vhodná literatúra, materiál a pomôcky. Preto sme na Slovensku založili občianske združenie **ALEA - Agentúra pre podporu lesníckych a ekologických aktivít ako združenie všetkých, ktorí chcú podporovať lesnú pedagogiku, pripravovať metodické a didaktické publikácie a pomáhať lesníkom pri praktickej realizácii lesných vychádzok**“.

Význam lesnej pedagogiky vidia nielen lesníci, ale tiež učitelia, ako napr. slovenská učiteľka **Jarmila Bellová**: „Každý človek, ktorý pracuje s deťmi, potrebuje nové poznatky a výmenu skúseností. A pre

lesníkov bola práca s deťmi novou skúsenosťou. Myslím si, že znalosti z pedagogiky a psychológie predstavujú dôležitú súčasť ich školení. Okrem toho trpí dnes mnoho detí rôznym typom duševných porúch a majú problémy, na ktoré je nutné pri práci s nimi brať ohľad. Vysoko si vážim úsilie lesníkov a ich zmysluplnú prácu.“

O prvých pozitívnych skúsenostiach informuje český študent **Vlastimil Švajda**. „Program lesnej pedagogiky pre deti som si dôkladne pripravoval. Premýšľal som o ňom dlhšie ako mesiac a pripravil som si množstvo pomôcok. Namaloval

som si niekoľko obrázkov. Pripravil som si niekoľko kartičiek s otázkami. Našiel som si pekné miesta v lese. Starší spolužiak mi pomáhal. Mal som strach, no súčasne som bol plný radostného očakávania. Deti boli zvedavé a to bolo veľmi milé. Niektoré z nich boli veľmi živé, niektoré neohrabané alebo znudené. Postrehol som, že pre deti bolo veľmi ťažké dokázať sa dlhšiu dobu sústrediť. Ale keď sme začali hrať hry, boli všetky veľmi šťastné. Nakoniec som bol s výsledkom svojich aktivít veľmi spokojný. Bol som veľmi rád, že som dokázal pripraviť program pre deti a že sa im páčil“.

Škola v lese

Eva JEVČINOVÁ

Dvadsať štvrtákov zo Základnej školy na Wolkerovej ulici v Bardejove v rámci vyučovania vymenilo svoje školské lavice za prostredie nádherného, všetkými farbami hýriaceho lesa v Dubinách a na Mihaľove. 27. októbra a 4. novembra sa pod mojím vedením zúčastnili lesných vychádzok. Deti si formou hier priamo v prírode vyskúšali ako spoznávať a objavovať les svojimi zmyslami: počúvaním, vide- ním, hmataním. Cieľom bolo lepšie spoznať les, prehĺbiť svoj vzťah k prírode a v neposlednom rade aj osvojiť si pravidlá správania sa v lese. Táto vychádzka do lesa bola v bardejovskom regióne prvým počínom v oblasti lesnej pedagogiky, ktorá sa ako moderná forma komunikácie lesníkov s verejnosťou začína na Slovensku udomáčať.

Hrou „KTO SOM?“ si žiaci zopakovali svoje vedomosti a poznatky o zveri a o spôsobe jej života. Pri hre „NETOPIER A NOČNÝ MOTÝL“ sa dozvedeli, že netopier sa pri hľadaní potravy riadi len princípom ozveny, čo si vyskúšali aj na vlastnej koži. Výsledkom ďalšej hry, nazvanej „ZOBRAZOVANIE KÓRY STROMOV“, bol odtlačok kôry stromu, dosiahnutý trením voskovej pastelky po papieri, pripevnenom na strome. Nad odtlačok kôry si žiaci prilepili list a plod, resp. semeno príslušného stromu. Vznikli tak nádherné práce, ktoré budú vyvesené aj na nástenke v škole pod názvom „JESEŇ V LESE“. Štvrtáci si v lese našli aj svoje vlastné lesné talizmany.

Riaditeľka Základnej školy na Wolkerovej ulici Mgr. D. Filipová aj triedna učiteľka 4. A Mgr. H. Vyhinská vyjadřili spokojnosť s vychádzkou pod vedením lesného pedagóga a prejavili záujem o spoluprácu aj v budúcnosti.

Eva Jevčinová je sekretárka riaditeľa na OZ Bardejov

Učebné materiály zostavené v rámci projektu PAWS budú testované od jari 2006.

Záujemcovia o účasť na pilotnom testovacom kurze sa môžu prihlásiť:

Ludmila Marušáková,

Ústav pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva SR vo Zvolene
e-mail:

ludmila.marusakova@eduforest.sk

„Bol to správny krok!“

Symfónia pre päť lán

Ján MIČOVSKÝ

Stretnúť ich je zážitok. Poviem vám - páni robotníci! Či skôr členovia zohratého orchestra. Sebaisti, zruční a napospol príjemní. Pri našom nedávnom stretnutí v hmlou zastretej doline Čergova sa všetci zdvorilo pousmejú. Až na jedného. „Dirigent“ tohto jedinečného telesa stojí s kamennou tvárou trochu bokom. Jeho zdržanlivý postoj sa však čoskoro vytráca a pokojné slová prezrádzajú človeka s veľkými skúsenosťami. A možno ešte väčším srdcom:

„Keby nám išlo o peniaze, tak tu už nie sme. Ak však dnes odídeme, zajtra tamto stojí!“ pokývne smerom k starej známej oranžovej „ká-es-ká-čke“. Pomenovanie „stará“ je v tomto prípade viac ako na mieste: stroj má 22 rokov! Slová Jána Rodáka, lebo on je tým „dirigentom“, nie sú žiadnou hrozbou, ale vyjadrením reality. Lanovka by bola bez pracovnej virtuozity jeho mužov už dávno vyradená.

Takto však podáva svoj štandardný 800 kubikový mesačný výkon práve tak ako v časoch, keď ju v roku 1983 priviezli rovno z rakúskeho Steyeru!

„Výkonová norma pozná len základné operácie, no nedokáže postrehnúť to, ak do svojej práce vložíte čosi navyše. Podľa normy by sme si mohli narúbať dopredu celý pás a potom ho rýchle zblížiť. Nikdy sme to tak však nerobili!“

„A prečo, pán Rodák?“ spytujem sa.

„Lebo by to bolo proti lesu i proti prírode! Ak by sme napúšťali stromy po svahu, poškodili by sme veľkú časť kmeňov, zničili zmladenie i pôdu. Zrúbeme preto vždy len jeden - dva kusy do svahu, tieto vydvihneme hrubším koncom nahor a potom opatrne stiahneme na sklád. Výkon nám síce klesá, no je to najšetnejší spôsob práce. Škoda len, že to neviete zaplatiť...“

Do rozhovoru vstupuje Jaroslav Uchal, vedúci Regionálneho strediska lesnej techniky vo Vranove nad Topľou,

ktoré ako súčasť OZLT Banská Bystrica prevzalo od 1. júla 2005 do svojej pôsobnosti aj túto pracovnú skupinu:

„Chlapi tu síce dokážu celkom dobre zarobiť, no za cenu plnenia normy na 160%! Za týmto číslom veru nie je žiadna špekulácia, ale jedine zohratosť a obrovská pracovná disciplína týchto ľudí. Ak by plnili normu len na 100% zarobili by po 12-13 tisíc... Akoby tu staré mzdové predpisy neladili s novými požiadavkami na kvalitu a výkon...“

Rodákovci sú vskutku výnimočná pracovná skupina. Jednak už tým, že väčšinové zastúpenie tu majú štyria bratia Rodákovci - Ján, Peter, Štefan a Pavol. S nimi pracujú Jozef Andruščák, Štefan Bilanský a Ján Staš-Petrič. Priezvisko Rodák tu však neznamená žiadne privilegium. Skôr naopak. Možno práve aj preto pred časom opustil skupinu syn Jána Rodáka. Pozoruhodná je i delba práce. Žiadne rotovanie kádrov. Každý si trvalo zodpovedá za pridelené miesto. Operátor Štefan Rodák za stroj, piliči za ťažbu, odopínač za horný sklád, traktorista za odoberanie a manipuláciu za dolný sklád. Normovanú posádku tejto lanovky kedysi tvorilo 10 chlapov, dnes ich strhujúcu „symfóniu pre päť lán“ (nosné, ťažné, vratné, pomocné a montážne) spoľahlivo zvláda sedem.

Požiadavky na prípravu pracoviska sú zo strany skupiny prakticky nulové. Sami si skompletizovali podivuhodný traktor, ktorým upravujú trasu, zrovnávajú terén a pomáhajú lanovke vyšplhať sa do odvážnych stanovišť. Na tomto traktore je pozoruhodná aj originálna „zajda“ - veľký kovový kôš, ktorý slúži na približovanie olámaných konárov. Mesačne z nich vyrobia okolo 150 prn paliva.

„S tou rovnačkou to však nie je celkom v poriadku“ zdôrazňuje Jaroslav Uchal. „Chlapi si zvykli dôsledne vyčistiť pásy a keďže dopyt po palive je veľký, zdá sa im zvláštne, že by sme mali túto prácu obmedziť. Pri vnútro podnikovej cene 130 Sk za meter paliva je to však z pohľadu nášho strediska luxus.“ Nuž, možno tip pre iné nastavenie vnútro podnikových cien...

Rodákovci sa nedávno vrátili z horehronskej kalamity. Stretli tam aj zástupcu výrobcu rakúskych lanoviek. Vysoká prevádzková spoľahlivosť systému KSK-16 v rukách tejto partie ho však

Ján Rodák

napodiv vôbec nepotešila: „...ak by boli všetci takýto, veľa nových strojov by som nepredal!“

„V kalamite nám bolo treba rozmýšľať i pracovať dvojnásobne. Stromy sme museli práce otáčať do svahu. V opačnom prípade by koreňový koláč padal na najcennejšiu odenkovú časť“ - týmto jednoduchými slovami odhaluje Ján Rodák citlivý vzťah svojej skupiny k hodnotám lesa.

Teraz sa „rodákovci“ trochu obávajú o schopnosť Regionálneho stredis-

ka operatívne zabezpečiť v prípade potreby náhradné diely. Prerušenie pučnej šnúry s materským zá-

vodom v Bardejove je po toľkých rokoch predsa len veľkou zmenou.... Ich obavy sa však zatiaľ nepotvrdili. Jaroslav Uchal vie, že v stávke je česť jeho strediska a je rozhodnutý urobiť všetko pre to, aby sa pracovné podmienky tejto jedinečnej partie nezhoršili, ale naopak. Počnúc zdanlivo takou banalitou, ako je výmena nevyhovujúcich pracovných rukavíc, ktoré ktorísi z chlapov „operatívne“ zatriedil do kategórie - chirurgických.

„A novú lanovku by ste po toľkých rokoch nechceli?“ opáčim na rozlúčku.

Jednoznačné odmietnutie potvrdzuje, že sedem chlapov si za 22 rokov vytvorilo k tejto lanovke výnimočný vzťah. Nenadarmo chýr o nich už dávno prekročil hranice regiónu: „Práve v rukách takých múdrych a výkonných chlapov ako sú títo lanovkáři spočíva tajomstvo takej lesnej výroby, ktorá

Starká

je v súlade s prírodou i ekonomikou“ prízvukuje vo vedení podniku rozvojovo-technický riaditeľ Ján Štefánik.

Od Jaroslava Uchala sa postupne dozvedám aj ďalšie pozoruhodné údaje:

„Máme za sebou hektické mesiace, ale už teraz je jasné, že strategické rozhodnutie podniku vo veci centrálného riadenia techniky bol správny krok. Vyjasnili sa vzťahy, stúpol výkon a zvýšila sa efektívnosť!

Práve v rukách takýchto múdrych a výkonných chlapov spočíva tajomstvo lesnej výroby.

Myslím, že nemalý podiel na tomto úspechu má aj kreativita riaditeľa Slottu, ktorý nás „nakazil“ svojim elánom. Dobrá je tiež spolupráca s riaditeľmi závodov, pre ktoré pracujeme. Rozhodli výsledky. Vo všetkých výkonoch sme pre tieto závody lacnejší, ako boli ich vlastné priemerné náklady za minulý rok. A platí to aj pri porovnaní sa s ich externými dodávateľmi. Riaditeľ sobraneckého závodu, inžinier Staško, nám ponúka prevzatie pracovných skupín v ťažbovej činnosti, ktoré v súčasnosti zamestnáva. Priznám sa, teší ma to...“

Na moju otázku, ako na tento stav bude asi reagovať konkurencia - naši externí dodávatelia, ktorí majú na výkonoch podniku najväčší podiel, reaguje Uchal s osobným zaujatím:

„A ja sa pýtam, aká je to vlastne konkurencia?! V cenách nás kopíruje, v zárobkoch zaostáva a vo vybavenosti sa nám nevyrovná! Jasným signálom o našej pozícii je snaha viacerých jej zamestnancov vrátiť sa späť k nám. My však dnes máme kvalitných ľudí a tých si chceme udržať. Nebojíme sa porovnaní s nikým. Myslím, že to pred niekoľkými mesiacmi len málokto čakalo!“

Odpustite mi záverečné klíšé, nenapadlo mi však nič priliehavšie: úspech je vždy v nás. Nie je dôležité, či ide o starú lanovku alebo nové stredisko. Stačí - vedieť a chcieť. Aké jednoduché... Hmla sa trhá a nad Čergovom presvítá novembrové slnko... ●

Foto: autor

Komletní

Lesníci a ochranári na spoločnej exkurzii v Bavorsku

Pavol UHRÍK, Jaroslava HORVÁTHOVÁ

V dňoch 18. - 24.9.2005 sa na podnet Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky v rámci Twinning PHARE projektu „Implementácia Smernice o biotopoch a Smernice o vtákoch na Slovensku“ uskutočnila zaujímavá a nesporne užitočná cesta spravovateľov NP Muránska planina a obhospodarovateľov lesa na jeho území. Jej účelom bolo predovšetkým oboznámenie sa zúčastnených so skúsenosťami manažmentu lesného hospodárstva v územiach európskeho významu a v chránených územiach v Spolkovej republike Nemecko.

Prvým navštíveným miestom bol NP Bavorský les, v ktorom je v súčasnosti dôraz kladený na škody spôsobené hmyzom. Naša ďalšia návšteva pokračovala v Spessarte, kde sme mali možnosť oboznámiť sa so zaujímavým a veľmi starostlivým hospodárením v starom bukovo-dubovom lese v prírodnej rezervácii „Eichhall“. Treťou, nie menej zaujímavou exkurziou, bola návšteva NP Berchtesgaden, v ktorom hlavnými témami diskusií bolo riadenie lesného hospodárstva v rozličných zónach národného parku a aspekty masového turizmu.

Najdôležitejším prínosom tejto exkurzie bolo množstvo cenných informácií a poznatkov, ktoré sme si z Bavorska doniesli domov. Tie najzaujímavejšie sa vám pokúsime pre lepšiu predstavu priblížiť v nasledovných riadkoch.

Všetky témy diskusií sa pohybovali v dvoch základných skupinách. Prvá skupina nám poskytla pohľad odborného obhospodarovateľa lesov. Za povšimnutie stoja už samotné vlastnícke vzťahy v chránených územiach. Všetky nami navštívené chránené územia sú v 100 % vlastníctve štátu. V prípade, že sa v týchto územiach predtým nachádzali i privátne pozemky, došlo zo strany štátu pred samotným vyhlásením chráneného územia k vysporiadaniu vlastníckych vzťahov buď odkúpením, resp. výmenou. Druhou dôležitou skutočnosťou, ktorá prispieva k skvalitňovaniu plnenia cieľov, bolo nerozdeľovanie ochranárskych a hospodárskych úloh medzi dva subjekty. Záujmové územie buď patrí pod Ministerstvo životného prostredia a to zabezpečuje ochranársku a nevyhnutnú hospodársku činnosť, alebo patrí pod Ministerstvo pôdohospodárstva, teda štátne lesy, ktoré popri plnení hospodárskych úloh zabezpečujú i ochranársku úlohu. Ďalšou zaujímavosťou, ktorá nezostala nepovšimnutá, je rozsah, veľkosť územia spadajúceho pod

ochranu. Za zmienku stojí napr. jediný NP Berchtesgaden v Nemeckej časti Álp, ktorý má výmeru 25000 ha (jadrová zóna spolu s ochranným pásmom). V porovnaní s našimi národnými parkami je toto územie podstatne menšie. Už samotné stanovenie hraníc národného parku pred jeho vyhlásením veľmi dômyselne zväzilo všetky potenciálne strety záujmov a tak národné parky v Spolkovej republike Nemecko nezahŕňajú napr. lyžiarsky využívané územia.

Druhá, nie menej bohatá skupina diskusií, bola zameraná na pohľad občana či už žijúceho v chránenom území alebo návštevníka tohto územia. Všade bol dôraz kladený na rozsiahlu osvetovú činnosť. Pri vstupoch do chránených území sme sa nikde nestretli s tabuľkami popísanými zákazmi, ale skôr s veľmi poučne napísanou prosbou. K dosiahnutiu cieľa - dodržiavaniu zákonov - pristupujú cez preventívne opatrenia.

Mohli by sme menovať ešte množstvo rozdielov. Za všetky však možno postačí predstava, prípadne očakávanie nemeckého a slovenského turistu. Nemecký turista pri návšteve chráneného územia prirodzene očakáva prírodnú atrakciu, zaujímavosť, dostatok informácií a samozrejme dostatočne bezpečný pohyb v chránenom území. Rešpektovanie zákonov ochrany prírody s akousi prirodzenosťou dobrovoľne akceptuje. Slovenský turista má podstatne väčší záujem o prírodnú krásu. Predstava našich chránených území sa vo väčšine prípadov točí okolo množstva zákazov, príkazov či hrozbou sankcií za ich porušenie. Až v ďalšom rade je to poskytovanie informácií, služieb či pomoci.

Pri vstrebávaní dojemov z krásnej krajiny - Bavorska - sa nám všetkým v myšliach vynára pranie. Pranie, ktorého hlavnou myšlienkou je zmena. Tou zmenou by mohol byť iný pohľad na chránené územia, kde sa návštevník najskôr stretne s cennými informáciami, ochotou a pomocou a až potom v nevyhnutných prípadoch to budú obmedzenia či sankcie. Veď cieľom je predsa zachovanie nezničenej a tak výnimočnej prírody pre ďalšie generácie.

Za užitočnú a prospešnú exkurziu môžeme v mene všetkých zúčastnených vysloviť organizátorom skromné poďakovanie. ●

Autori: Pavol Uhrík, referent pre BTS, PO a OaO na OZ Beuša a Ing. Jaroslava Horváthová, referent ekológie na OZ Rimavská Sobota

Foto: Ing. J. Horváthová

Tentokrát z OZ Prešov

Audítorka pochopila, ochranári nie...

Jozef MARKO

Ing. Mikluš v spleti zmladenia hraba, ktorý vytláča z Kokošovskej dubiny ďalšiu generáciu vzácných dubov.

Cestu do Prešova mi spríjemňuje slnečné a nádherne farebné jesenné ráno. Prijemné pocity vo mne prevládajú aj pri vstupe do administratívnej budovy Odštepného závodu v Prešove. Vládnú tu čistota a poriadok. Vo vkusne zariadenej kancelárii riaditeľa ma víta takmer kompletne vedenie – riaditeľ Ing. Ján Líška, vedúci ekonomiky Ing. Vladimír Lepka a vedúci lesnickej výroby Ing. Pavel Mikluš. Chýba vedúci obchodu a logistiky Ing. Miroslav Lelák, ktorý iba pred pár hodinami, o tretej hodine ráno, podstúpil operáciu slepého čreva. „Včera sme mali do sedemnástej hodiny poradu vedenia a pretože sa cítil veľmi zle, poslal som ho do nemocnice. No a dnes ráno už cez telefón organizoval prácu a rozdával úlohy,“ usmieva sa Ing. Líška.

O Kokošovskej dubine a polemikách s ochranármi

Vstupujeme do štyridsať hektárovej Prírodnej rezervácie Kokošovská dubina. Majestátné duby s charakteristickou štruktúrou dreva, z ktorého v minulosti stavali lode a zariadenia pre Solivar na ťažbu a výrobu soli, začali miestni lesníci chrániť ako vzácny zdroj reprodukčného materiálu v 60-tych rokoch minulého storočia. Vďaka semenu z nich založili niekoľko semenných porastov a semenný sad v Dulovej Vsi. Dubový porast však v 70-tych a 80-tych rokoch zasiahla zhubná grafióza duba a do vyprázdnených kotlíkov sa nasťahoval hrab, ktorý bráni prirodzenému dubovému zmladeniu. Starý porast sa začína rozpadávať a mladý nemá v konkurencii hraba šancu na prežitie. „Ochranco-

via prírody nám hovoria: Nedotýkajte sa toho! Trvajú na tom, že príroda si s tým poradí sama. My predsa vieme, že po nejakých pár sto rokoch sa dub zasa na tieto stanovišťa vráti a bude dominovať, ibaže ak mu teraz nepomôžeme, prírodná rezervácia stratí na dlhý čas zmysel, pretože v nej bude chýbať predmet ochrany, pre ktorý bola v vyhlásená – teda Kokošovský dub! Nedávno sme tu mali audítorku z Dánska a tá náš zámer pochopila, naši ochranovia prírody však nechcú uznať naše argumenty,“ povzdychne si Ing. Mikluš.

Predierame sa miestami hustou hrabovou mladinou. Pár starých dubov už lahlo k zemi a odpočívajú v pokoji. Ing. Líška si kráčajúc spomína na príklad, kedy lesníci argumenty ochrancov prírody pochopili: „V lokalite Sobotisko pri Spišskom hrade zistili výskyt ponikleca takého rozsahu, že predstavuje európsku raritu. Toto územie sme však pred takmer tridsiatimi rokmi začali zalesňovať borovicou a až po veľkom úsilí sa mladý porast začal zapájať. Povieť vám, miestny lesník až plakal, keď sa dozvedel, že časť porastu treba zrúbať. Ale urobili sme to.“ Prešovský riaditeľ je rozčarovaný z toho, že aj keď sa štátni lesníci otvárajú dialógu s ochrancami prírody, z druhej strany skôr cítia negativistický prístup. „Dôkazom je proces certifikácie. Namiesto toho, aby nás včas upozorňovali na chyby, ktoré predsa robí každý a ktoré my skutočne chceme postupne odstraňovať, ako by na naše chyby skôr číhali, aby nás mohli na verejnosti očierniť. Teraz chcú dosiahnuť, aby nám bol odobratý certifikát FSC. Priznám sa, že nerozumiem ich postoju.“

Podpora lesnickeho školstva

Stúpame do malebných Slánskych vrchov. Okolo areálu Stredného odborného učilišťa lesnickeho v Sigorde prechádzame cez osadu Zlatá Baňa až pod televízny, dvesto metrov vysoký vysielateľ na Dubníku. Pri lesnej ceste stretávame partiu chlapcov. Dvaja či traja motorovou pílou čistia blízke okolie cesty, ostatní ukladajú spilené drevo na kopy. Na všetko dohliadajú majstri z neďalekej školy a organizu-

Spojenie lesníctva a baníctva. Četerňa z 19. storočia. Nádrže majú kapacitu 10 500 litrov.

jú prácu. „Máme uzavretú dohodu o tom, že školy nám vyčistia rúbanská, alebo ako tu vidíte prečistia okolie ciest. My im tieto práce uhradíme a oni nám zaplatia za nehrubie, ktoré použijú na výrobu štiepky a následne vykurovanie objektov. Okrem školy v Sigorde spolupracujeme aj s učilištom v Bijacovciach i Strednou lesnicou školou v Prešove,“ hovorí Ing. Líška. Ale to už mináme masívnu železnú závoru, ktorá je na prvý pohľad poškodená a predznamenáva problém, ktorý nabere na Spiši i Šariši čoraz väčšie rozmery.

Boj so zlodejmi dreva

Krádeže dreva sa totiž neustále množia. Organizované skupiny sa pritom zameriavajú na cenné sortimenty, ktoré mnohokrát kradnú priamo z odvozných miest. Podľa informácií miestnych lesníkov väčšinou v noci alebo nad ránom. Zlodeji majú prehľad o tom, kde lesníci ťažia a dokážu si vyčítať vhodné miesto a čas. „Ráno prídu naši ľudia na pracovisko, kde deň predtým vymanipulovali drevo a najcennejšie kusy na ňom už nie sú. Máme síce ochranné služby, ale nemôžeme byť v lese a na všetkých miestach 24 hodín. Preto sa snažíme aktívne spolupracovať s políciou. Upozorňujeme strážcov zákona na trasy, na ktorých by mali kontrolovať autá naložené drevom. Na základe informácií od miestnych ľudí dokážeme nájsť niekedy aj ukrad-

9. storočia z Kokošovského duba, v ktorej sú z dreva aj klince. 50 hektolitrov solanky, z ktorej v ďalšej budove odparovali soľ.

nuté drevo. Párkrát sa stalo, že sme dokonca prichytili zlodějov pri čine priamo v poraste. Ibaže tým stačí účelová obrana, napríklad že nevedia, kto si objednal ukradnuté drevo a vyšetrovatelia prerušujú alebo odkladajú jednotlivé prípady a zloději sa nám za chrbtami vysmieávajú. Len v tomto roku nám už ukradli drevo za viac ako 2 milióny korún!," neskrýva rozhorčenie Ing. Líška.

Prechádzame okolo ďalších závor, vyhnutých a znefunkčnených ťažkými mechanizmami organizovaných bánd s trpkým pocitom bezmocnosti a bezvýhodiskovosti situácie. A to sa mojim sprievodcom ani nechce veľmi hovoriť o tom, ako drancujú lesy na Spiši tamojší Rómovia. Zo spravodajských reportáží v televízii, napríklad z Krompách, ale všetci vieme, že na ich nájazdy nedoplácajú iba lesníci. Spoločnosť si s týmto problémom jednoducho nedokáže zatiaľ poradiť...

Lesníci pomáhajú oživiť slávu Dubníckych opálov

Náladu mi vylepšuje ďalšia zastávka nášho reportážneho putovania. V osade Dubník sa aj vďaka pomocnej ruke prešovských lesníkov prebúdza k životu zašlá sláva jedinečných Dubníckych opálov. Prvá písomná zmienka o nich pochádza z konca 16. storočia, v rokoch 1845 - 1880 na týchto miestach pracovalo viac ako 350 baníkov a 13 brusičov. V tomto roku sa tu podarilo urobiť neuveri-

Študenti SOU lesníckeho v Sigorde si pripravujú drevo na výrobu štiepky a zároveň čistia okolie lesných ciest.

teľný kus práce Jozefovi Jančokovi z akciovej spoločnosti Opálové bane Dubník a piatim miestnym Rómom. Odkrytím štôlní, rekonštrukciou ich vstupných častí a ďalšími povrchovými úpravami vybudovali Náučný chodník Kutiskom Dubník. A to všetko za šesť mesiacov! Bez pružného prístupu vedenia OZ Prešov pri vybavovaní povolení by sa im to nepodarilo. Kolegovia z Prešova chcú ďalej prispievať k oprášeniu slávy náleziska drahých opálov, ktoré boli svojho času vysoko cenené a vyhľadávané na svetových trhoch a podľa odborníkov sú v zemi ich zásoby na ďalších 80 rokov ťažby. „Potrebujeme odkúpiť od Lesov SR starú stodolu a ďalšie schátralé objekty v areáli osady Dubník. Na ich rekonštrukciu už máme sponzorov i finančné prostriedky z eurofondov, ale vám to akosi veľmi dlho trvá,“ so sklamaním v hlase konštatuje pán Jančok a mne sa ťažko vysvetľuje, že v dubióznom majetku štátnych lesov sú tisíce takýchto objektov a že ich odpredaj nie je možné zadministrovať bez absolvovania zdĺhavého byrokratického kolotoča. Azda sa to predsa len bude dať aspoň v tomto prípade nejako urýchliť, veď ide o projekt, ktorý svojím významom ďaleko prekračuje hranice Slovenska...

Priekopníci certifikácie podľa schémy FSC

Prešovčania držia na Slovensku zaujímavý primát. V decembri 2001 ako prví u nás získali certifikát FSC a nedávno absolvovali úspešne ročný monitorovací audit. „Začiatky boli neskutočne ťažké, pretože sme nemali k dispozícii národné štandardy, pomáhali sme si pri tvorbe protokolov materiálmi v angličtine, absolvovali sme dlhé hodiny trepezlivého vysvetľovania na stretnutiach s audítormi. Dnes je situácia úplne iná. Podnik sa stotožnil s významom certifikácie, pomáhajú nám kolegovia z generálneho riaditeľstva, máme oporu v oficiálnych podnikových dokumentoch, pretože v smerniciach a usmerneniach sú už zapracované pravidlá a zásady trvalo udržateľného obhospodarovania lesov,“ spomína si a zároveň porovnáva Ing. Lepka.

S kolegom Ing. Miklušom, ktorý je garantom procesu certifikácie na OZ Prešov, veľmi dobre vedia, o čom je reč. V roku 2006 im končí päťročný cyklus platnosti certifikátu, ale oni sú už dnes rozhodnutí požiadať o recertifikáciu. Bude to pre nich znamenať opäť absolvovanie hlavné-

ho auditu, ktorý znamená kontrolu dodržiavania všetkých kritérií a pravidiel. Dovtedy sa musia vysporiadať so slabými stránkami, ktoré im audítori odporučili vylepšiť. „Potrebujeme dopracovať napríklad pravidlá ponechávania stromov na dozítie a mŕtveho dreva v porastoch. Audítori nám vyčítali, že ponechávame príliš veľa priestoru odborným lesným hospodárom v tejto činnosti, že jednoducho musíme presne vyšpecifikovať koľko predmetného dreva na hektár majú ponechať. Riešime aj otázku označovania takéhoto dreva. Potešilo nás, že audítori skonštatovali zlepšenie v údržbe lesných ciest. Rezervy naopak stále podľa nich máme v každodennom uplatňovaní pravidiel bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Celý systém je

Ing. Líška pri vstupnej tabuli Náučného chodníka Kutiskom Dubník.

spracovaný dobre, ale chýba nám účinnejšia kontrola, overovanie znalostí a dodržiavania pravidiel, vyhodnotenie priebehu každej nepríjemnej udalosti a prijatie opatrení, aby sme jej v budúcnosti predišli. Jednoducho, stále je čo vylepšovať,“ dodáva Ing. Mikluš.

Nedá sa stihnúť hovoriť o všetkom a pozrieť si všetko zaujímavé v priebehu jedného dňa. Som rád, že mám ešte čas vidieť porovnané doslova výstavné kusy dreva na aukciu na Expedičnom sklade v Prešove. Vládne tu čulý ruch, pretože zimná ťažba je vďaka priaznivým klimatickým podmienkam v plnom prúde a ľudia v plnom nasadení. Som rád, že riaditeľ otvorene hovorí o tom, čo potrebujú nielen lesníci v Prešove zo strany nás na generálnom riaditeľstve zjednodušiť, urýchliť, zosystematizovať, zefektívniť. Všade a pre všetkých platí to, čo už odznelo: stále je čo vylepšovať. Z Prešova odchádzam s dobrým pocitom, že tamojší lesníci vedia ako na to. ●

Foto: autor

Mapy, ktoré zaujmú

Na viacerých budovách dvoch závodov nedávno pribudli tieto tabule:

**Lesná
informačná
kancelária**

Aké organizačné a personálne zmeny sa to skrývajú za touto novinkou? Žiadne! Ide tu len o istú dávku našej ľudskej slušnosti a profesionálnej ochoty. Ochoty privítať na závodoch, správach či horárňach náhodných návštevníkov a podať im nielen ruku, ale slovom - dvomi, aj základné informácie o lese, ktorý spravujeme a kraji v ktorom žijeme. Veď, kto môže vedieť o ňom viac ako my?!

OZ Čadca a OZ Revúca sa v tomto roku zúčastnili pilotného projektu s lakonickým názvom LIK - lesné informačné kancelárie. Jeho súčasťou sú informačné mapy, ktoré nám i našim návštevníkom majú pripomenúť lesnícke, prírodné, kultúrne i historické hodnoty územia, na ktorom sa odohráva naše každodenné lesníctvo. Čaro nechceného spôsobilo, že prvé mapy viac ako

pracovnú pomôcku pripomínajú pekné suveníry. Jednoducho z nich cítiť, že sú výsledkom tvorivého nadšenia ľudí, ktorí svoj kraj majú radi a čosi o ňom aj vedia. V tomto prípade ide predovšetkým o Ing. Milana Lašu (OZ Čadca) a Ing. Igora Vizslia (OZ Revúca). A taktiež o Máriu Gálovú, ktorej pôsobivý grafický rukopis sa podpísal aj pod toto dielo. Napokon, či sa im to všetkým naozaj až tak podarilo, môžete čoskoro posúdiť sami, pretože v týchto dňoch sa ukážky revúckych a čadčiankych máp rozosielaajú na všetky závody. Bude dobre, ak vás nielen zaujmú, ale zároveň aj decentne pripomenú úlohu vytipovať miesta a udalosti, ktoré by sa mali zjaviť na mape vášho závodu. Verte, že práve výber týchto reálií, ich popis a najmä nafotenie je práca, ktorá vyžaduje nemálo času. Určite však máme medzi sebou kolegov, pre ktorých to bude záležitosťou viac čestnou ako pracovnou. Najvyšší čas však začať, lebo lesnícke informačné kancelárie by v budúcom roku mali vzniknúť takmer na všetkých závodoch. Nech sú vám teda ukážky z mapového dielka OZ Čadca, ktoré vám tu predkladáme, inšpiráciou k tomu, aby tie vaše boli ešte krajšie a zaujímavejšie! ●

Aukcia sortimentov dreva na OZ Košice

František MIŽÁK, Jaroslav JAKUBČIN

V dňoch 7. až 11. novembra usporiadal OZ Košice aukciu sortimentov dreva na MES Haniska.

Na aukcii sme ponúkli záujemcom celkom 286 m³ sortimentov dreva v tomto zložení: dub: 126,33 m³, buk: 78,23 m³, jaseň: 26,01 m³, javor

horský: 24,15 m³, čerešňa: 28,28 m³, brest horský: 3,08 m³. Aukcie sa zúčastnilo celkom 15 záujemcov, z ktorých 10 odovzdalo svoje cenové ponuky. Celková hodnota ponúkaných sortimentov podľa platného cenníka OZ Košice a zatriedenia sor-

timentov do kvalitatívnych tried bola 1 011 583 SK.

Odberatelia záväzne kontrahovali celkom 271 m³ sortimentov, v hodnote 1 484 166 SK. Celkový hrubý zisk z predaja ponúknutých sortimentov bol 472 583 SK.

Podľa výsledku aukcie môžeme konštatovať, že aukcia splnila svoj účel, hlavne preto, že bola vykonaná v období, kedy sa zvýšil dopyt po sortimentoch listnatých drevín. ●

*Ing.F.Mižák, je vedúci obchodu a logistiky na OZ Košice
Ing.J.Jakubčín, je vedúci les.úbroby na OZ Košice*

Komunikácia sa zlepšila, Lesník boduje

V lete tohto roka prakticky každý desiaty zamestnanec Lesov SR vyplňoval dotazník k auditu internej komunikácie. Z necelých päť tisíc pracovníkov podniku sa totiž dostal do rúk 520-tím ľuďom. Vyhodnotenie ich odpovedí prinieslo niekoľko dobrých správ. Prvú - až 79% opýtaných si myslí, že úroveň komunikácie sa v našom podniku za uplynulé obdobie zlepšila. Je zrejmé, že viacero stretnutí vedenia tvárou v tvár ľuďom z odštepných závodov, ktoré sa konali po celom Slovensku na rôzne témy a boli orientované na rôzne cieľové skupiny, priniesli želané ovocie. Top manažment podniku v nich mieni pokračovať. Okrem toho nachádza nové formy priblíženia sa k názorom z prevádzky. Sú nimi napríklad pravidelné pracovné stretnutia generálneho riaditeľa so zamestnancami za okrúhlym stolom. A to je tiež dobrá správa.

Druhú - pozitívne hodnotí včasnosť poskytovania informácií, potrebných pre plnenie pracovných povinností a získaných od nadriadených, kolegov alebo podriadených 90% opýtaných a kvalitu týchto informácií oceňuje dokonca až 97% opýtaných. Drvivá väčšina kolegov je teda spokojná s úrovňou manažérskej komunikácie. No a tretiu, potešiteľnú predovšetkým pre všetkých

tvorcov podnikového mesačníka Lesník - po pracovných poradách je náš časopis najdôležitejším zdrojom informácií o dianí v podniku. V rebríčke dôležitosti predbehol dokonca aj neformálne rozhovory s kolegami, teda zdroj, ktorému sa hovorí JPP (jedna pani povedala) a ktorý je väčšinou nepresný, skresľujúci a zavádzajúci.

Na druhej strane audit odhalil aj slabé miesta, ktoré v našej vzájomnej komunikácii existujú. Zoberme si napríklad fakt, že pri skúmaní spätnej väzby v komunikácii

Komentár

na linke nadriadený - podriadený 9% kolegov v pozícii nadriadeného odpovedalo, že nevenuje pozornosť zaoberaniu sa pripomienkami a návrhmi svojich podriadených a až 11% kolegov v pozícii podriadeného sa vôbec nevenuje predkladaniu pripomienok a návrhov. Koľko asi stojí náš podnik takýto podiel pasivity a neprofesionality?

Každopádne audit, ktorý bude naďalej priebežne vyhodnocovaný na základe viacerých kritérií odhalil a ešte odhalí ďalšie plusy a mínusy vnútrofiremnej komunikácie. A presne o to ide. Len tak môžeme vedieť čo a kde je potrebné vylepšiť. ●

Prečo mám rada les

KATARÍNA KOLNÍKOVÁ
herečka

Prečo máte rada les?

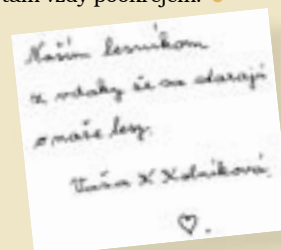
Prečo mám rada les? Ako decko, keď som vyšla ze školy, sme nemali v majeri šeci robotu. Tak nás zobrali do lesov a já som sa naučila tam robiť - hrobčeky sme kopali, semiačka sadili. Dubinu, buk,... Poznala som každý jeden stromček a my sme to dorábali a potom, keď to bolo väčšie, sa to do zvakovo dalo a pridelovalo sadeničky do hory. A dobrý vzduch tam bol. Keď boli moje deti väčšie, tak som ich brala vtedy v nedelu poobede do hory. A ja som to tak spojila - že nielen, že som ich učila spoznávať stromy, ale aj bylinky. My sme nepoznali inakší čaj, len ten, čo bol natrhaný. Lesné jahody, brusinky, lipu, agát. Toto sme nazbierali, potom poumývali, usušili, dali do vrecka a celú zimu sme si to varili. To bol náš čaj. A deti sa tam aj pohrali. A chodili sme aj na gaštany. Hríbov som sa trošku bála, lebo som ich nepoznala tak dobre. Mój syn už ako malý poznal každý hríb a keď som hríby nazbierala, vždy som ho volala: preber mi ich, či sú dobré. Takže já aj s mojima detmi som lesy zbožnovala.

Vaše obľúbené miesto na Slovensku?

Na Slovensku? Asi len tá moja rodná dedina. Tá Radošina. Za poslednú dobu sa veľmi zmenila. Plno nových ulíc, domov. Je tam aj kaštyl. Tam vidím celé moje detstvo. Tam jak som vyšla zo školy, chodila do roboty. Aj moje deti. My sme robili pre sláchtiteľskú stanicu.

Kde tráviť voľné chvíle?

Veľmi som mala rada aj Bratislavu, ale teraz, keď mám už problémy s chodením, väčšinou som len v tej mojej Radošine. Z okna pozerám ako chlapi hrajú futbal... A ešte do kostola. Je pravda - je to kilometer - musím pozeráť, kto by ma odvezl autom - ale tam vždy pookrejem. ●

Anketa

Ing. Jozef Staško, riaditeľ OZ Sobrance

Vzhľadom na dlhodobé poznanie nášho časopisu hodnotím súčasný stav veľmi pozitívne. Som toho názoru, že tento časopis by sa mal dostať do rúk väčšiny zamestnancov Lesov SR a nebude na škodu, keď sa dostane aj do rúk širšej lesníckej verejnosti.

Ing. Štefan Beňa, riaditeľ OZ Bardejov

Náš časopis je svojim obsahom aj „výzorom“ neporovnateľne iný, kvalitnejší a obstoja v konkurencii s časopismi s podobným zameraním, ktoré vychádzajú nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Konkrétne, slová uznania na jeho vysokú profesionálnu úroveň som si vypočul z úst našich kolegov z Poľska a nejaké výtlačky si doslova od nás vynútili. Nevieť ako je to inde, ale náš závod dostáva málo výtlačkov. Nepokryvame vonkajšiu prevádzku i keď prístup k časopisu na LS lesníci a OLH majú, ale podávanie si časopisu z rúk do rúk nerieši podstatu toho, čo sa zverejnenými informáciami sleduje. Časopis by sa mal obrazne povedané dostať na každý LO do rúk OLH, aby si ho mohol lesník a OLH nielen prečítať, ale v pokoji a možno aj v domácej pohode preštudovať. Je to nielen môj názor, ale aj názor zamestnancov na spomínaných funkčných miestach.

Čo si myslia riaditeľa

Ing. Igor Vizslai, riaditeľ OZ Revúca

Dnes, keď je podnikový časopis plný príspevkov priamo z vonkajšej prevádzky, písaných ľuďmi zo závodov a správ, je o neho mimoriadny záujem a čítajú ho takmer všetci. Preto pociťujú na lesných správach po jednom výtlačku za nedostatočný počet, na OZ ho dostanú skoro všetci, na ES len niekedy. Preto zvýšenie počtu výtlačkov na náš OZ na 70 ks by bolo asi optimálne.

Ing. Katarína Chválová,
riaditeľka OZ Semenoles

Som za to, aby Lesník mali všetci THP.

Ing. Vladimír Masica,
riaditeľ OZ Slovenská Lupča

Časopis Lesník v novej podobe má vysokú odbornú a grafickú úroveň. Prostredníctvom časopisu zamestnanci podniku majú informácie o dianí v podniku, riešení aktuálnych problémov i nových trendoch v lesníctve, taktiež o dianí na iných OZ, čo si osobne myslím vedie jednotlivé OZ k zdravej súťaživosti. Je žiadúce, aby sa časopis dostal do rúk širokej lesníckej verejnosti.

Redaktorom a časopisu zdar! ●

Nový zákon o lesoch

Milan VANČO

(dokončenie z Lesníka č.11)

Správu lesného majetku vo vlastníctve štátu a združenia vlastníkov lesného majetku upravujú ustanovenia §§50 a 51 zákona v jeho VIII. dieľi.

V ustanovení §50 ods. 1 zákon o lesoch výslovne uvádza, že lesný majetok štátu nemožno previesť (na tretie osoby), ak samotný zákon alebo osobitné predpisy (konkrétne zákon 229/1991 Zb. v platnom znení) neustanovujú inak a v ods. 3 sa uvádza, že správu lesného majetku vo vlastníctve štátu (okrem majetku vo vojenských obvodoch) môže vykonávať právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je MP SR alebo právnická osoba, ktorá má také postavenie podľa osobitných predpisov. V tejto súvislosti zákon v ods. 6 §50 výslovne uvádza, že správca vykonáva práva vlastníka (§123 OZ) k lesnému majetku vo vlastníctve štátu, najmä zabezpečuje jeho ochranu a zastupuje vlastníka v konaní pred súdom a orgánmi

verejnej správy. Vedie evidenciu lesného majetku vo vlastníctve štátu podľa osobitného predpisu (z. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov).

Význam tejto úpravy pre nás je v tom, že pre prípad konaní (súdnych, správnych) je lesný zákon vo vzťahu k OSP a SP špeciálnou právnou normou, má preto pre tento účel prednostné uplatnenie pred nimi. Inak povedané, zo zákona (ex lege) sa stávajú (LSR, š. p.) účastníkmi konania vo všetkých veciach výkonu práv vlastníka lesného majetku vo vlastníctve štátu.

Správu lesného majetku štátu vykonávať a s týmto majetkom nakladať môže správca len spôsobom podľa §50 ods. 7 – 14 zákona.

Na zabezpečenie ochrany lesného majetku orgán ŠSLH ustanovuje lesnú stráž. O ustanovení, odvolaní a evidencii členov lesnej stráže, povinnostiach a oprávneniach člena lesnej stráže a súvisiacom poistení zodpovednos-

ti za škodu pojednávajú ustanovenia IX. dieľu - §§52 – 54 zákona.

Na tieto ustanovenia svojim obsahom nadväzujú aj jeho ustanovenia XII. dieľu o zodpovednosti za porušenie povinností pojednávajúce o priestupkoch (§63) a iných správnych deliktach s uložením pokút.

Ak vynecháme podrobnejšiu zmienku o XIII. dieľi so spoločnými, prechodnými a záverečnými ustanoveniami, svojím obsahom je dôležitý už len XI. dieľ zákona, upravujúci štátnu správu v lesnom hospodárstve a štát. dozor v lesoch a v ods. 1 §-u 56 uvádzajúci, že túto vykonáva ministerstvo (MP SR), krajské, a obvodné lesné úrady. V ďalšom je upravené postavenie a územná pôsobnosť OLÚ a KÚL, ako aj pôsobnosť MP SR ako ústredného orgánu štátnej správy na úseku lesného hospodárstva.

Stručný prierez novým lesným zákonom by tu mohol skončiť, je len samozrejme a veľmi pravdepodobné, že aj napriek na oko jasným formuláciám sa k jeho jednotlivým ustanoveniam budeme ešte niekoľkokrát vracáť aj za už vyššie avizovanej pomoci kolegov lesníkov z prevádzkového úseku nášho š. p. ●

Malý ekonomický slovníček

Účastina - druh cenného papiera, s ktorým sú spojené práva akcionára ako spoločníka podieľať sa na riadení, zisku a likvidačnom zostatku akciovej spoločnosti (akcia)

Účtovníctvo - metóda evidencie hospodárskej činnosti prostredníctvom účtov; vnútorne usporiadaná sústava informácií a údajov v hodnotovom vyjadrení

Úpadok - trvalá neschopnosť podnikateľa plniť svoje platobné záväzky

Úrok - úhrada, ktorú poskytuje dlžník veriteľovi za odstúpenie možnosti používať po určitý čas danú sumu peňažných produktov; vyjadruje sa v percentách (ako úroková miera) na určitý (obvyčajne ročný) obdobia dohodou alebo na základe zákonného predpisu; obajavuje sa súčasne s peňažným obehom

Ústava - súhrn základných právnych noriem o spoločenskom zriadení,

politickej organizácii a postavení občanov, záväzný pre všetky orgány a občanov daného štátu

Ústavná zmluva Európskej únie - „Európska ústava“, základný dokument Európskej únie, podpísaný 29.10.2004 v Ríme s cieľom ratifikácie do 1.11.2006

Úver - poskytnutie peňažných prostriedkov na určitú dobu, obvyčajne za úrok alebo inú náhradu, ich odovzdaním, pôžičkou peňazí alebo vo forme počkania so zaplatením. Úver je použitie peňažnej čiastky niekoho iného výmenou za prísľub, že bude splatená (obvyčajne s úrokmi) neskôr

Uzavretá ekonomika - ekonomika, ktorá sa nezapája do medzinárodného obchodu s inými krajinami, t.j. nevyváža, ani nedováža

Úžera - požičiavanie peňazí na vysoké úroky, požadovanie úrokov od dlžníka za požičané peniaze vyšších, ako je zákonom povolené

Foto: archív

OCHRANA

December je vhodným obdobím na vybavovanie objednávok pesticídov, feromónových lapačov, odparníkov či iných prostriedkov na ochranu lesa. Pokračuje údržba a oprava aplikačnej techniky. Vhodné je však aj využitie tohto mesiaca na školenia a inštruktáže súvisiace s ochranou lesa, s aplikáciou pesticídov a s využívaním modernej aplikačnej techniky. V neposlednom rade toto obdobie možno využiť aj na preškolenie pracovníkov z BOZP v ochrane lesa a najmä pri práci s pesticídnou chémiou.

Podkôrnny hmyz:

V decembri je ochranná aktivita lesného hospodárstva zameraná na sanitárne ťažby vo všetkých porastoch. Stále sa vyhľadávajú a asanujú chrobačiare v ihličnanoch, ktoré sú v tomto čase už obyčajne veľmi zraniteľné (sčervenie ihličia, odlupujúca sa kôra po činnosti vtákov). Pokračuje aj spracúvanie lapákov a aktívnych chrobačiarov naletených podkôrníkom dubovým *Scolytus intricatus* Ratz.

Listožravý a cicavý hmyz:

V zimnom období, pokiaľ to dovoľia podmienky, môžeme pokračovať vo vykonávaní kontrol dubových defoliátorov. Kontroluje sa mníška veľkohlavá *Lymntria dispar* L. (Turčekovou metódou), obaľovač zelený *Tortrix viridana* L. na vzorkových vetvách a rúrkovek smrekovcov *Coleophora laricella* Hub. O pomoc pri vyhodnocovaní výsledkov uvedených kontrol možno požiadať LOS B. Štiavnica.

Hubové ochorenia drevín:

Počas zimného obdobia sa v porastoch vykonávajú asanačné ťažby zamerané na odstraňovanie stromov napadnutých hubovými patogénmi. Hlavnú pozornosť je potrebné venovať odstraňovaniu hubami napadnutých stromov, likvidácii zvyškov po ťažbe (najmä v oblastiach so zvýšeným výskytom tracheomykóz a nekroz), ošetrovaniu mechanicky vzniknutých rán.

ŠKÔLKY

Kontrolujú sa uskladnené semená rovnako ako v predchádzajúcom mesiaci. ●

Priamo v lesných porastoch v správe Ochranného obvodu Štátnych lesov TANAPu sa konal 07. 10. 2005 novinársky deň. Novinári mali jedinečnú možnosť v doprovide lesníckych odborníkov vidieť zanikajúce lesné porasty v Javorovej doline a jej okolí. Prečo zanikajúce? Likviduje ich lykožrút, malý chrobáček, ktorý ale dokáže každým rokom znásobiť svoje dielo skazy päťnásobne. A v Javorovej doline sa mu to darí aj vďaka benevolencii orgánov ochrany prírody, ktoré neumožňujú lesníkom lykožrúta likvidovať a postupne premieňať najviac ohrozené smrekové monokultúry na druhovo pestrejšie a stabilnejšie porasty. Orgány ochrany prírody buď nevydávajú, alebo neskoro vydávajú lesníkom výnimky na asanáciu napadnutých porastov. Ale lykožrút nečaká.

Už v časoch bývalého vlastníka týchto lesov – kniežata Hohenloheho – sa tu intenzívne ťažilo drevo pre potreby železiarní a drevospracujúcich podnikov. Vysádzaný bol nepôvodný sadbový materiál, prevažne smrek. Tieto storočné, nepôvodné smre-

Lykožrút nečaká a výnimky nepozná

Jiří JUNEK

kové monokultúry sa v niektorých miestach rozpadajú pod vplyvom exhalácií a poškodením jeleňou zverou, čo vyhovuje lykožrútom. Teraz sú však ohrozené aj pre ochranu tatarskej prírody cenné porasty v hornej hranici lesa.

Novinári mali možnosť sa presvedčiť napríklad o tom, že v roku 2004 lesníci vyznačili na ťažbu časť smrekového porastu napadnutého lykožrútom, aby sa chrobák nerozšíril do celého porastu. Pretože lesníci nedostali výnimku k ťažbe napadnutých stromov v piatej bezzásahovej zóne

národného parku, vyznačené stromy sú teraz suché a lykožrút z nich vyletel na okolité, zdravé stromy. Pre ilustráciu – v jednom napadnutom strome je až 270 tisíc žravých lariev. V budúcom roku bude teda škoda a počet zničených stromov päťnásobne vyšší. To znamená, že k 10 tisíc smrekov zničených tohto roku v Javorovej doline v budúcom roku pribudne ďalších 50 tisíc. Ich počet sa bude v budúcnosti geometrickým radom zvyšovať. V súčasnosti je lykožrútom zničených 50 ha národných prírodných rezervácií v oblasti Javoriny...

Les má funkciu nielen biologickú, ale aj vodo- a pôdoochrannú, klimatickú, estetickú a rekreačnú. Tarty nie sú až také veľké, aby mohli byť dané všanc tzv. prírodnému vývoju. Nemôžeme niekoľko generácií čakať, či a aký les tu vyrastie. Človek pred storočím do prírody nepriaznivo zasiahol, teraz je potrebné jej pomôcť. Ešte je niekoľko týždňov čas. Potom už bude neskoro a ničivé procesy v lesoch Javorovej doliny budú nezvratné. ●

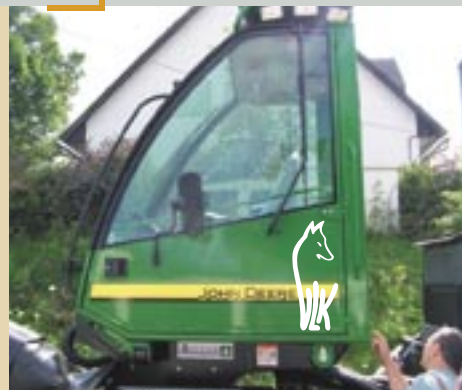
Jiří Junek je šéfredaktor lesníckeho časopisu *Silva Bohemica*

Členovia lesoochránárskeho zoskupenia VLK uskutočnili zbierku, z výnosov ktorej kúpili harvester a darovali ho štátnemu podniku LESY SR. Najväčšou sumou do zbierky prispeli ochranári z Bratislavy, pretože „aj keď sme nevedeli, čo to ten harvester je, povedali sme si, že keď to vymysleli Vlci, iste je to dobrá vec“, povedal nám istá nemenovaná ochrankyňa z Petržalky. ●

Rubriku pripravuje: **Ferko Tárarjko**

Spytujú sa krotiteľa levov:
„Majstre, keď tak vstupujete medzi tie šelmy, nedostanete niekedy strach?“
(odpoveď je v tajničke)

	Permičky; Carati, acilém, Kozakov, aralis, gredac, Nilin, Lh	Kyselina (lek.)	Čiastočne zlom	Odroda níkelinu	Remiza v sachu	Ozbrazenie lietadla Etópie	1. časť tajničky	Trojná pápežská koruna
	Antidaktyl							
	Taliansky architekt							
	Ľvový nerast					Starogypský boh sínka Lasicovitá Selma		
	Bodka, po anglicky				Tavi kríženec Trpasličia palma			
	Rozum Arabský člen			Výtvorné dielo Dozeranie				
				Prezení Chytili			3. časť tajničky	Staršia značka žiletiek
Stratí reč					Polná rastlina Juhoamerická ryba			
Okrasná rastlina					Ruský architekt 18. storočia Nakosil			
Značka áut				Natiahol Slovenský maliar			Spolu Ľudova perzského paláca	
	Sumerský boh nebes Satov			Opak zenitu Zalamoval		Najmoocejší boh v Prednej Ázii Poplach (zastar)		
Skratka slečny				Spal Letec		Riaka v Brazílii Kvóki		Zlato, po španielsky
Čistil saponátom						Zle (hovor) Komentár		
Žvočích (kniež)						Zrovnávač Arábka (bot.)		
Ruský spisovateľ						Talianska spisovateľka Posielala (bás.)		
	Starogrécky boh vetrov Izbový kvet			Fremná skratka Semenná časť stebľa		Mangán (zn) Rieka v Sudáne	4. časť tajničky	Kananejská bohynia úrody
Úkon, čin				Trieda (hovor) MPZ áut Albánska		Beduínsky plášť Zn. čistiacoho prášku		
Francúzsky člen				Štát v USA Plúž			Ozn. lietadiel Indie Európsky Mub	
Ubránili sa						Úlava, potešenie		
Mesto v Británii			Nemec					
						Druh machu		

Tajnička krížovky z novembrového čísla Lesníka znie: „Ale áno pán doktor, ale je nás veľmi málo.“ Z korešpondenčných lístkov s vylúštenou tajničkou sme tentokrát vyžrebovali **Romana Konečného** z Prievidze. Víťazovi posielame knihu z produkcie vydavateľstva IKAR. K výhre mu blahoželáme a prajeme príjemné chvíle pri čítaní.

redakcia

Vyberie sa poľovník na poľovačku, sedí na posede a je mu preveliká zima. Po chvíli celý skrehnutý si rozmyslí, že ide domov.

Potichúčky sa vyzlečie a vkľzne k svojej žene pod vyhriatu perinu.

Rozospatá žena sa k nemu pomáli otáča a pýta sa ho: no čo, ako bolo?

Muž odpovedá: je tam hrozná zima - mínus 18 a ona nato: no vidíš a ten môj somár išiel na poľovačku.

Veľký pes s peňaženkou v papuli príde do mäsiarstva, položí peňaženkú na pult a posadí sa pred výklad s mäsom.

„Tak, čo to bude, chlapče?“ pýta sa zo žartu mäsiar.

„Chcel by si mäsko?“

„Hav.“ štekne pes.

„Hm, a čo to bude? Slanina, pečienka, roštenka...“

„Hav.“ preruší ho pes.

„Hm, a koľko by si chcel? Pol kila, kilo...“

„Hav.“ oznámi pes.

Ohromený mäsiar mäso zabalí a z peňaženky si vezme peniaze. Keď pes odchádza, rozhodne sa ho sledovať. Pes príde pred horáreň a začne škrabať na dvere. Vzápätí sa dvere otvoria a nejaký chlap v zelenom začne psovi nadávať.

„Prečo naňho kričíte?“ čuduje sa mäsiar. „Tak bystré zviera som v živote nevidel!“

„Bystré??? Tento týždeň si už treťkrát zabudol kľúče!“

Päť lekárov z jednej nemocnice bolo spolu strieľať kačky: praktický lekár, pediater, psychiater, chirurg a patológ. Po chvíli preletel nad ich hlavami vták. Praktický lekár zdvihol pušku a vraví: „Nie som si istý, či je to kačka. Musím to s niekým konzultovať.“ Vták samozrejme zmizol. O chvíľu sa objavil ďalší a pediater vraví: „No, nie som si istý, či je to kačka a potom, možno má mladé. Musím to podrobne preskúmať.“ Operenec zmizol. Keď sa objavil ďalší, psychiater zamieril a vraví: „Ja viem, že to je kačka. Ale vie ona, že je kačka?“ Než vyriešil túto dilemu, kačka zmizla. Keď sa objavil štvrtý vták, chirurg zamieril, vtáka zostrelil, otočil sa k patológovi a vraví: „Pán kolega, choďte sa prosím pozrieť, či to bola kačka.“

Vianočný receptár

Chutné i vkusné perníčky

Suroviny: 40 dg hladkej múky, 14 dg práškového cukru, 6 dg palmarínu, 2 PL medu, 2 celé vajčka, perníkové koreníe, škoricca, 1 KL sódy bicarbóny

Pracovný postup: Všetky prísady zmiesime, necháme odpočinúť aspoň 2 hodiny, cesto vyvaľkáme na hrúbku asi 0,5 cm a vykrajujeme figúrky. Upečené, ešte teplé perníčky potrieme rozšľahaným vajčkom, aby boli pekné lesklé a zdobíme cukrovým snehom.

Tajomstvo krásnych perníčkov je v dobrej hmote na zdobenie a v technike.

1 bielok + 15 dg jemne preosiateho práškového cukru + 1 KL citrónovej šťavy + 1 KL Solamylu dobre vymiešame v smere hodinových ručičiek aspoň 30 - 45 minút. Hmotou naplníme papierový kornútok a zdobíme. Ak do hmoty pridáme štipku potravinárskej farby, vykúzlime aj farebnú krásu, ktorá bude ladiť s vašou vianočnou výzdobou.

Takéto perníkové kráľovstvo nájdete pred Vianocami v rodine Ing. Márie Géciovej (vedúcej ekonomiky OZ Košice), ktorá spolu so svojou 14-ročnou dcérou Soničkou dokáže priamo na perník zrealizovať nádherné jemné vzory a ornamenty z cukrovej hmoty.

Čo perník, to umelecké dielo. Niečo z ich „tvorby“ ponúkame čitateľom LESNÍKA k sviatočnému stolu.

Text a foto: Ing. Stanislav Géci

PRE INŠPIRÁCIU NA SLÁVNOSTNÝ STÔL

z kuchyne Ivany Špilákovovej

RUBRIKU PRIPRAVUJEME V SPOLUPRÁCI S POŠTOVÝM MÚZEOM V BANSKEJ BYSTRICI

Filatelistické okienko

2002

MOTÝLE
26. 6. 2002

Autor výtvarného návrhu:
Karol Félix, akad. maliar
Rytina známok:
Rudolf Cigánik, akad. maliar
Tlačiareň:
Poštovní tiskárna cenin, a. s. Praha

Technika tlače: **ocelotlač v kombinácii s ofsetom**
Náklad známok: po 100 000 ks

Autor motívu na FDC:
Karol Félix, akad. maliar
Rytina FDC:
Rudolf Cigánik, akad. maliar
Návrh na pečiatku:
Karol Félix, akad. maliar
Tlačiareň FDC:
Poštovní tiskárna cenin, a. s. Praha

Technika tlače FDC:
ocelotlač z plochých platní
Náklad FDC: po 6 000 ks

Babočka pávooká
Inachys io

Babočka príhľavová
Aglais urticae

Babočka admirálska
Vaessa atalanta

Pestroň vlkocovcov
Zerynthia polyxena

Dúhovec menší
Apatura ilia

Vidlochvosť feniklový
Papilio machaon

1. Hádanka

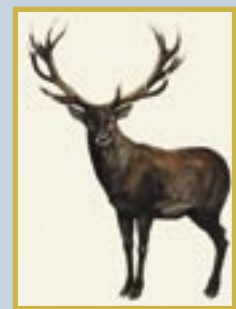
Toto zviera je našim najmenším zástupcom jeleňovitých. Vyskytuje sa vo všetkých typoch lesov, rado však vychádza do polí a lúk. V lete žije osamelo alebo po dvoch - troch kusoch, koncom jesene a v zime sa spája do veľkých čried. Má vynikajúci sluch. Živí sa púčikmi, výhonkami, konárkami a kôrou vrb, osiky, lípy, trnky a hlohu, ale spásie aj trávu, datelinu, lucernu a kvetné púčiky ľalie zlatohlavej. Telo má pokryté srstou svetlohnedej farby. Samec má na hlave malé parohy.

Ahoj kamaráti,
pošlite mi správne
odpovede. Jedného
riešiteľa odmením
darčekom.

Ako sa volá toto zviera? Skús ho nakresliť!

2. Spoj čiarou, akú potravu by si ponúkol v zime týmto zvieratkám. Pozor, v úlohe je chyťák: niektoré zvieratká v zime potravu neprijímajú.

4. Vystrihni a poskladaj obrázok.

3. Nájdi 10 odlišností.

Moja adresa je: Veverička Ryška, LESY SR, Nám. SNP 8, 975 66 Banská Bystrica.

Teším sa na vás nabudúce. Dovtedy ahoj!

Opustili nás

S hlbokým zármutkom prijali pracovníci a študenti Technickej univerzity vo Zvolene i celá lesnícka verejnosť správu, že v utorok 15. novembra 2005 zomrel vo veku 60 rokov prof. Ing. Tibor Lukáč, PhD., vysokoškolský profesor, vedúci Katedry lesnej ťažby a mechanizácie na Lesníckej fakulte, člen Vedeckej rady LF a TU vo Zvolene.

Prof. Ing. Tibor Lukáč, CSc. sa narodil 18. 7. 1945 v Nových Zámkoch v rodine lesníka. Často spomínal na svoje prvé poľovnícke zážitky z detstva, ktoré prežil v Moldave nad Bodvou. Kontakt s prírodou ovplyvnil výber jeho stredoškolského vzdelania, ktoré absolvoval na Strednej lesníckej a technickej škole v Liptovskom Hrádku. Bol veľmi hrdý na svoje lesnícke vzdelanie práve z tohto obdobia. V roku 1968 ukončil vysokoškolské vzdelanie na Lesníckej fakulte Vysokej školy lesníckej a drevárskej vo Zvolene. Po absolvovaní vysokej školy nastúpil pracovať na Ústav pre hospodársku úpravu lesov vo Zvolene a od roku 1969 začal pracovať na VŠLD vo Zvolene ako výskumný pracovník na Katedre lesnej ťažby a dopravníctva. Od roku 1975 pracoval ako vysokoškolský učiteľ postupne vo funkciách odborného asistenta, docenta a profesora. Od roku 1991 bol vedúcim Katedry lesnej ťažby a mechanizácie vo Zvolene.

Prof. Lukáč väčšinu svojho života venoval vedeckovýskumnej a pedagogickej činnosti so zameraním na techniku a ťažbovo-dopravné technológie v lesníctve. S univerzitou a lesníckou fakultou ho spájalo viac ako 40 rokov. Vysokú odbornú erudovanosť podložil viacerými učebnými textami, knižnými publikáciami, vedeckými a odbornými prácami. Vypracoval množstvo projektov, expertíz, posudkov, bol v stálom kontakte s lesníckou praxou.

Odišiel človek, ktorého meno má v úcte lesnícka verejnosť u nás i v zahraničí. Bol predstaviteľom originálnych koncepcií ťažbovo-dopravných technológií, ktorých využitie vytvára predpoklad na zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja lesov.

Myslíme si, že niet v našich i zahraničných odborných lesníckych kruhoch človeka, ktorý by prof. Lukáča nepoznal, keď už nie osobne, tak určite cez jeho početné odborné i vedecké publikácie, cez jeho vystúpenia na odborných a vedeckých podujatiach u nás i v zahraničí, cez jeho činnosť a členstvo v mnohých našich i zahraničných odborných komisiách, orgánoch a organizáciách i cez jeho pôsobenie na viacerých lesníckych výskumných ústavoch a lesníckych fakultách v zahraničí.

Žiaľ, opustil nás náhle a nečakane. Tí študenti, ktorí sa už pomaly chystali k nemu na skúšku za zimný semester a doktorandi, ktorí potrebovali jeho odborné rady, nájdu len prázdnu miestnosť na katedre, rozložené knihy, rozpracované texty a projekty vo výskume i pedagogike. Ostané im len spomienka na človeka, ktorý sa ich snažil čo najlepšie pripraviť pre ich budúce povolanie. Robil to rád a s plným nasadením. Väčšinu svojho života zasvätil lesníckej vede, lesu a jeho zvelaďovaniu, výchove nových generácií lesníkov.

Všetkým nám ostanú spomienky na mimoriadne pracovitého človeka, náročného na seba i okolie, zároveň však tolerantného a priateľského.

Ostala s nami nádej a presvedčenie, že v jeho diele je stále s nami, že sa s ním budeme v mysli stretávať pri každom pohľade na naše krásne lesy, ktoré až do posledného dychu tak vrúčne miloval a pre ich zvelaďenie venoval maximum svojho života.

Po niekom tu zostali stopy, stopy dôverne známe. Nech jeho dielo navždy prežije v myšliach a najmä skutkoch generácií lesníkov, ktorých vychoval.

Kolegovia z vedenia LF a Katedry lesnej ťažby a mechanizácie

Dňa 2.11.2005 sme sa na cintoríne v Topolčiankach navždy rozlúčili s bývalým spolupracovníkom p. Ivanom Chudíkom, ktorý zomrel vo veku vo veku 67 rokov.

Celý aktívny život pracoval v lesnom hospodárstve. Od roku 1959 do roku 1965 pracoval v TANAPe ako technik ochranného obvodu Štrbské Pleso a Javorina. Od roku 1965 až do odchodu do dôchodku pracoval v štátnych lesoch Topolčianky, najskôr ako vedúci poľsia a po reorganizácii v r.1974 ako vedúci lesnej správy Jedlové Kostolany.

Čeť jeho pamiatke.

Kolegovia z OZ Topolčianky

Životné jubileá

December 2005

Životné jubileá

50 rokov

Florek Karol • nar. 6. 12. 1955, lesník, LS Zákamenné – OZ Námestovo

Pidík Stanislav • nar. 16. 12. 1955, vedúci ES – OZ Námestovo

Ing. Daniel Emil • nar. 14. 12. 1955, dispečer dopravy a mechanizácie – OZ Žarnovica

Antlová Eva • nar. 3. 12. 1955, technik, LS Betliar – OZ Rožňava

Kostúrová Ľubomíra • nar. 9. 12. 1955, samostatný programátor, odbor informačných technológií – GR BB

60 rokov

Psica Viliam • nar. 23. 12. 1945, lesník, LS Majdán – OZ Smolenice

Habara Jozef • nar. 2. 12. 1945, lesník, LS Bajč – OZ Palárikovo

Ing. Ondriš František, CSc. • nar. 10. 12. 1945, vedúci úseku ekonomiky – OZ Levice

Poliak Kamil • nar. 17. 12. 1945, manipulačný majster, MES Kónská – OZ Žilina

Ing. Kalina Anton • nar. 7. 12. 1945, VORŠ – stavebné investície, odbor investícií – GR BB

Odchod do starobného dôchodku

Zvarová Eva • nar. 12. 12. 1949, programátor, odbor informačných technológií – GR BB

Ing. Jahoda Jozef • nar. 22. 12. 1944, VORŠ – mzdový metodik, analytik, odbor usmerňovania ekonomiky – GR BB

Ing. Helena Turská

Milí kolegovia!

Ďakujeme Vám za pracovné nasadenie, s akým ste v uplynulom roku pristupovali k plneniu pracovných úloh. Vážime si úspechy, ktoré sme spoločne dosiahli a pokladáme si za česť stáť v čele tak významnej firmy, ktorej zamestnanci sú tvorcami hodnôt pre celú spoločnosť. Želáme Vám pokojné prežitie Vianoc v kruhu Vašich najbližších a v novom roku 2006 pevné zdravie, veľa šťastia a úspechov v osobnom i pracovnom živote.

Ing. Bohumír
GLONČÁK,
riaditeľ
vnútornej správy

Ing. Alexander
TÓTH,
ekonomický
riaditeľ

Ing. Karol
VINŠ,
generálny
riaditeľ

Ing. Ivana
ŠPILÁKOVÁ,
organizačná
riaditeľka

Ing. Dávid
NÉMETH,
obchodný
riaditeľ

Ing. Ján
ŠTEFÁNIK,
rozvojovo –
technický
riaditeľ